

Ρητορικά σχήματα στο θεϊο κήρυγμα

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Εἶναι αὐτονόητο, ὅτι τὸ θεῖο κήρυγμα, σὲ σύγκριση πρὸς τοὺς θύραθεν καὶ κοσμικοὺς ρητορικοὺς λόγους, ἔχει τελείως ἰδιαίτερο σκοπὸ καὶ χρησιμοποιεῖ ὕλη διαφορετικὴ καὶ μέσα ὑπερφυσικά. Ἔτσι ἐξηγεῖται γιὰτὶ ὁ Ἀπ. Παῦλος τονίζει ὅτι οἱ λόγοι τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας δὲν ἔχουν καμιά σχέση πρὸς τὴ μετάδοση τοῦ λόγου τοῦ σταυροῦ (Α΄ Κορ. β΄, 4-5).

Παρὰ ταῦτα ἀπὸ εἰδολογικὴ ἢ μορφολογικὴ ἢ μεθοδολογικὴ ἄποψη ὑπάρχουν πολλὰ κοινὰ σημεῖα ἢ σημεῖα ἐπαφῆς μεταξὺ τοῦ θ. κηρύγματος καὶ τῶν θύραθεν ρητορικῶν λόγων. Ἐνα ἀπὸ τὰ σημεῖα αὐτὰ τῆς ἐπαφῆς εἶναι ἀκριβῶς ἡ χρησιμοποίησις καὶ τῶν λεγομένων ρητορικῶν σχημάτων. «Ἐὰν τὰ σχήματα εἶναι ἀνάξια τοῦ πρεσβευτοῦ τοῦ Χριστοῦ, διατὶ ἐποιήσαντο τούτων χρήσιν ὁ Χρυσόστομος, διατὶ ὁ Παῦλος, διατὶ οἱ Προφῆται;» (Βενιαμὴν Ἰωαννίδου, Ρητορεία τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων, ἐν Ἱεροσολύμοις 1869, σ. 238-239).

Τὰ κυριώτερα σχήματα, ποὺ συναντᾶμε στὸν βιβλικὸ λόγον καὶ στὸ πατερικὸ κήρυγμα εἶναι τὰ ἑξῆς.

α) Ἡ ἀναφώνησις. Πρβλ. Ρωμ. ια΄, 33: «Ἦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ! Ἦς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ!».

β) Ἡ ρητορικὴ ἐρώτησις, ποὺ ἐπενδύει μὲ τὴ μορφή τῆς ἐρωτήσεως κάποιον ἰσχυρισμὸ ἢ μιὰ ἄρνησις. Πρβλ. Λουκ. στ΄, 39-41: «Μήτε δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; Οὐχὶ ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται;... Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς;».

γ) Ἡ εὐχή. Πρβλ. Λουκ. ιθ΄, 42: «Ἰδὼν τὴν πόλιν ἐκλαυσεν ἐπ’ αὐτῆς, λέγων, ὅτι εἰ ἔγνων καὶ σὺ (Ἱερουσαλήμ), καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου!».

δ) Ἡ παράκλησις. Πρβλ. Ἐφ. δ΄ 1 ἐξ.: «Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ ἀξίως περιπατήσαι τῆς κλήσεως, ἧς ἐκλήθητε, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης».

ε) Ἡ ἀποστροφή. Μὲ αὐτὴν ὁ ὁμιλητὴς ἀπευθύνεται πρὸς κάποιον πρόσωπον καὶ ὁμιλεῖ μαζί του ὡς ἐὰν τοῦτο ἦταν παρὸν ἢ ἤκουεν αὐτόν. Τὸ σχῆμα τοῦτο, ποὺ χρησιμοποιεῖται ἀπ’ τοὺς μεγάλους Πατέρες (Γρηγόριο Θεολόγον, Χρυσόστομον κ.λπ.), πρέπει νὰ χρησιμοποιηθῆται σπανιώτερα ἀπ’ τοὺς ἀρχαίους ἱεροκήρυκες.

στ) Τὸ Ἀσύνδετο. Πρβλ. Ἰωήλ β΄, 15-16: «Σαλπίζατε σάλπιγγι ἐν Σιών, ἀγιάσατε νηστείαν, κηρύξατε θεραπείαν, συναγάγετε λαόν, ἀγιάσατε ἐκκλησίαν, ἐκλέξασθε πρεσβυτέρους, συναγάγετε νήπια θηλάζοντα μαστούς, ἐξελεθῆτω νυμφίος ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ καὶ νύμφη ἐκ τοῦ παστοῦ αὐτῆς».

ζ) Τὸ Πολυσύνδετον. Πρβλ. Ἀποκ. ζ΄, 12: «Ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχύς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων».

η) Ἡ ἀντίθεση. Πρβλ. τὸ ἐξῆς ἀπ’ τὸν λόγον τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου στὸ Πάσχα: «Χθὲς συνεσταυρούμενη Χριστῷ, σήμερον συνδοξάζομαι· χθὲς συννεκρούμενη, συζωοποιούμενη σήμερον· χθὲς συνεθαπτόμενη, σήμερον συνεγείρομαι».

θ) Ἡ κλιμαξ, στὴν ὁποία ἀπ’ τὰ μικρότερα καὶ λιγώτερο σπουδαῖα προχωροῦμε στὰ μεγαλύτερα καὶ σημαντικώτερα. Πρβλ. τὸ ἐξῆς ἀπ’ τὴν ὁμιλία τοῦ Μ. Βασιλείου κατὰ τῶν ὀργιζομένων: «Θυμὸς μὲν γὰρ ἐγείρει μάχην, μάχη δὲ γεννᾷ λοιδορίας, αἱ δὲ λοιδορίαι πληγὰς, αἱ δὲ πληγαὶ τραύματα, ἐκ δὲ τῶν τραυμάτων πολλάκις θάνατοι». Πρβλ. Ἀμῶς δ΄, 6-12: «Καὶ ἐγὼ δώσω ὑμῖν... Καὶ ἐγὼ ἀνέσχον ἐξ ὑμῶν τὸν ὑετόν... Ἐγὼ στερεῶν βροντὴν...».

Ἐκτὸς τῶν σχημάτων αὐτῶν εἶναι δυνατό νὰ χρησιμοποιοῦνται στὸ θ. κήρυγμα καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ λεκτικὰ σχήματα, ὅπως εἶναι ἡ ἐπαναφορά, ἡ ἀναστροφή, ὁ κύκλος, ἡ ἀναδίπλωσις, ἡ ἐπάνοδος, ἡ συνωνυμία, τὸ ὑπερβατόν, ἡ παρονομασία, ἡ παρήχησις, τὸ ὁμοιοτέλετο, τὸ ἰσοκῶλον, τὸ πάρισον. Ἐπίσης στὴν ἱστορία τοῦ ὀρθοδόξου κηρύγματος δὲν εἶναι ἄγνωστη ἡ χρῆσις τῶν σχημάτων τῆς διανοίας (λ.χ. τῆς ἀλληγορίας, τῆς ἀποσιωπήσεως, τῆς ἐπανορθώσεως, τῆς παρενθέσεως, τῆς ρητορικῆς ὑπερβολῆς, τοῦ παραδόξου, τοῦ διαλόγου, τῆς εἰρωνείας). «Ἡ ἀπὸ ἄμβωνος χρήσις τῆς εἰρωνείας δὲν πρέπει νὰ γίνεται πρὸς γέλωτα ἢ ἐμπαιγμόν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξ ἀγανακτήσεως καὶ πρὸς ἐπανόρθωσιν καὶ νουθεσίαν» (Παν. Τρεμπέλα, Ὁμιλητικὴ ἢ Ἱστορία καὶ Θεωρία τοῦ κηρύγματος, Ἀθήναι, 1950, σ. 315, ὑπόσημ. 7).

Ἡ χρῆσις τῶν σχημάτων, — ποὺ πρέπει νὰ γίνεται ὄχι κατὰ τρόπον ἐπιτηδευμένο καὶ ἐξεζητημένο, ἀλλὰ κατὰ τρόπον πηγαῖο καὶ φυσικό—, εἶναι ὄχι αὐτοσκοπός, ἀλλὰ μέσο γιὰ τὸν σκοπὸ τοῦ θ. κηρύγματος. Τοῦτο ποτὲ δὲν πρέπει νὰ χάνη τὴν ἀπλότητα καὶ ἱεροπρέπειά του.

Ε΄ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

«Γνωρίζουμε θέβαια, πώς ἡ ἀλλαγὴ στὸν κοινωνικο - πολιτικὸ περιγύρο τοῦ ἀνθρώπου εἶναι πραγματικὴ καὶ διώσιμη, μόνον ἐφ' ὅσον τελεσιουργεῖται ταυτόχρονα καὶ ὡς ἀλλαγὴ τοῦ «ἔσω ἀνθρώπου». Αὐτὸ εἶναι βασικὴ ἐμπειρία τῆς Θρησκείας, πὸν στὴ Χώρα μας δὲν ὑπάρχει ὡς ἀφηρημένη ἔννοια, ἀλλ' ἔχει τὴ συγκεκριμένη ἐκφρασὴ τῆς, κατὰ κύριο λόγο, στὴν Ὁρθοδοξία, πὸν ἀποτελεῖ ἀναφαίρετο συστατικὸ στοιχεῖο τῆς ταυτότητας τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Εἶναι ἀκόμη γνωστὸ, πὸς ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας, σύμφωνα μὲ τὴν ἀνόθευτη παράδοση καὶ τὴν οὐσία τῆς, εἶναι Ἑκκλησία τοῦ λαοῦ, ὑπάρχει γιὰ τὸ λαό, εἶναι αὐτὸς ὁ λαός! Καὶ ὁ λαὸς αὐτὸς περιμένει ἀπὸ τὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ θεολογία μιὰ ἐξειδικιασμένη διακονία, τοῦτη τὴν κρίσιμη ὥρα τῶν κοινωνικῶν ἀναστατώσεων καὶ τῆς παγκόσμιας ἰδεολογικῆς σύγκρουσης.

Μιὰ τέτοια διακονία θὰ βρεῖ ὁμόθυμη τὴ συμπαράσταση τῆς Κυβερνήσεως μας. Γιατί, ἀντίθετα μὲ ὅσα διαδίδονται ἔντεργα, δὲν πρόκειται νὰ διευκολύνουμε ὁποιαδήποτε χαλάρωση τῶν δεσμῶν Ὁρθοδοξίας καὶ Γένους, δεσμῶν, πὸν σφυρηλατήθηκαν σὲ κρίσιμες ἐθνικὰ στιγμῆς, στὴ διάρκεια τῆς ἀγωνιστικῆς πορείας τοῦ Ἔθνους μας.

Πρὸς ἐνδυνάμωση μάλιστα τῶν δεσμῶν αὐτῶν στοχεύουμε, κατὰ προτεραιότητα, στὴν ἀναδιάρθρωση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσης, ὥστε νὰ ἀνταποκριθεῖ δημοουργικὰ στὶς ἀξιώσεις τῆς ἐποχῆς μας καὶ νὰ ἀποκτῆσει ἐπιτέλους ἡ Ἐκκλησία τὰ ἐξειδικευμένα σιελέχεια, πὸν χρειάζεται. Πρὸς τὸ σκοπὸ αὐτὸ συστήσαμε Ὁμάδα Ἐργασίας, πὸν ἔχει καταθέσει ἤδη τὶς πρῶτες προτάσεις τῆς. Ἐδελπιστοῦμε ὅτι τόσοσν ἡ ἡγεσία τῆς Ἐκκλησίας, ὅσο καὶ οἱ Θεολογικὲς Σχολὲς καὶ ὅλοι ἐσεῖς θὰ συνδράμετε τὴν προσπάθειά μας αὐτή.

Ἀπόστολος Κακλαμάνης

Ὑπουργός

Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων

**

«Ριζωμένοι στὴν πολύτιμη ἑλληνορθόδοξη κληρονομία τοῦ τόπου μας, μὲ βαθειὰ συνείδηση τῶν τωρινῶν συνθηκῶν ζωῆς καὶ μὲ ὁραματισμοὺς γιὰ τὸ καλλίτερο, οἱ Ἕλληνες ἐκπαιδευτικοὶ ἀγωνίζονται νὰ μεταδώσουν γνώσεις, μηνύματα καὶ διδάματα καὶ νὰ δμπνεύσουν στοὺς ἐφήβους μας τὴ δίαιρα γιὰ τὴ γνώση, τὴν ἔρευνα καὶ τὴν ἀθθεντικὴ ζωὴ, τόσο σὲ προσωπικὸ ὅσο καὶ κοινωνικὸ ἐπίπεδο.

Οἱ Θεολόγοι συνάδελφοι, πὸν ἔχουν ἰδιαίτερο μερίδιο εὐθύνης γιὰ τὴ λεγόμενη «ἀνθρωπιστικὴ διάσταση» τῆς Παιδείας, καλοῦνται σήμερα στὴν Πατρίδα μας νὰ ἀνανεώσουν τόσο τὸ περιεχόμενο ὅσο καὶ τὸν τρόπο τῆς προσφορᾶς τους γιὰ ἀγάπη καὶ ἐλευθερία, γιὰ εἰρήνη καὶ δικαιοσύνη, γιὰ δημοουργικότητα καὶ προκοπή, πὸν ὅλα εἶναι πὸν ἀκριβοὶ στόχοι καὶ ἀγωνίσματα τοῦ προῆρα τοῦ Χριστιανικοῦ μηνύματος».

Κων. Οἰκονόμου

Πρόεδρος Δ.Σ. τῆς Ο.Λ.Μ.Ε.

**

«Δὲν θὰ σᾶς εἶναι ἀγνωστο ὅτι εἴμαστε διαπύροιοι κήρυκες ἐνὸς σοσιαλισμοῦ μὲ ἐλευθερία καὶ πολυφωνικὴ δημοκρατία. Ἐπομένως γιὰ μᾶς εἶναι ἀπλό: ὁ σοσιαλισμὸς εἶναι καὶ πρέπει νὰ παραμείνει μιὰ κατὰ κόσμον ἀναζήτηση τῆς κοινοτικῆς ζωῆς, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι κοινότης μωστηριακῆ. Ὁ Λαὸς τοῦ Θεοῦ βρίσκει τὴν ἐνότητά του διὰ μωστηρίων. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς πιστεύουμε, ὅτι εἶναι σύμπτωμα ὄχι κρίσης, ἀλλὰ ἰδιόμορφης ἀκρισίας, αὐτὸ τὸ ὁποῖο βυσοσοδομοῦν ἀνελλήνιστοι ἐμπειρογνώμονες: Νὰ ὑποβαθμίσουν τὴ διδασκαλία τῶν Θρησκευτικῶν στὴν ὅλη παιδεία τοῦ Γένους».

Κ. Ζουράρις

Ἐκπρόσωπος Κ.Κ.Ε. Ἐσωτ.

**

«Ἡ ἑλληνορθόδοξη παράδοση καὶ ζωὴ, ὅπως διαφυλάχθηκε καὶ ἐκφράζεται στὶς ἐμπειρίες τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ στὴν ἀθθεντικὴ κληρονομία τοῦ Λαοῦ μας, εἶναι ἡ πύδ πολύτιμη πνευματικὴ μας περιουσία καὶ ἡ ἀξία τῆς δὲν εἶναι μονάχα ἱστορικὴ ἢ μουσειακὴ ἢ μονότροπα «θρησκευτικὴ», ἀλλὰ μῆνυμα ζωῆς, ἐλπίδας καὶ ἀνακαίνισης τοῦ φθειρομένου ἀπὸ τὴν ἀποστασία κόσμου.

Τὸ διδαικτικὸ μας ἔργο στὸ σχολεῖο εἶναι ἄρηγεια δεμένο μὲ σύνολο τὸ ἔργο τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Χωρισμὸς τῆς διακονίας τοῦ Θεολόγου ἀπὸ τὴ διακονία τῆς Ἐκκλησίας ἰσοδυναμεῖ μὲ ἄρηγηση τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ».

Ἀπόσπασμα ψηφίσματος

τοῦ

Ε΄ Πανελλ. Θεολογικοῦ Συνεδρίου

ΑΘΛΗΣΙ ΚΑΙ ΠΙΣΤΙ

Του 'Αρχιμ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ, 'Ιεροκήρυκος Παναγίας Τήνου

Δυό μεγάλοι αθλητές, ο 'Ολυμπιονίκης του 1980 Στέλιος Μηγιάκης και η πρωταθλήτρια των Ευρωπαϊκών αγώνων του 1982 Άννα Βερούλη κέρδισαν το χρυσό μετάλλιο με την βοήθεια της Παναγίας. Δεν έδισασαν να διακηρύξουν, ότι ζήτησαν πριν τον αγώνα την προστασία και την ενίσχυση της Μεγαλόχαρης. Μετά δε ευγνώμονες στην Παναγία ήλθαν ταπεινοί προσκυνητές στον Κεχαριτωμένο Ναό της στο ιερό Νησί της Τήνου και κρέμασαν στη θαυματουργό της Εικόνα το μετάλλίό τους.

Τα δυό αυτά περιστατικά δεν είναι θαύματα της Παναγίας που έμψυχώνουν τη νεολαία στην πίστι και διδάσκουν το λαό;

Οι χρυσές νίκες των δύο αθλητών έσπασαν το φράγμα της αθεϊστικής προπαγάνδας, που τα τελευταία χρόνια έπιχειρείται στον τόπο μας κι έδωσαν μια άποστοματική απάντησι σ' όλους εκείνους, που ζητούν να ξεριζώσουν την πίστι απ' τις καρδιές των νέων μας, ότι παρ' όλα αυτά ζει ο Θεός μέσα στα άγνα στήθη των παιδιών μας.

Όλη η Ελλάδα αυτές τις μέρες μιλά για τη μεγάλη νίκη της Άννας Βερούλη και θαυμάζει την αθλήτρια με την δυνατή πίστι και την άσφαλένια θέλησι. Πολιτικές και αθλητικές έφημεριδες μίλησαν για το όραμά της, για την πίστι της και για το θαύμα της Παναγίας.

Πράγματι ήταν η νίκη της μια νίκη της πίστεως. Και οι δυό νέοι, ο 'Ολυμπιονίκης Μηγιάκης κι η πρωταθλήτρια Βερούλη από το βάθος του νικητού έκαναν την πιο μεγάλη όμολογια πίστεως.

Η ΠΙΣΤΙ

ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗ

Ο Στέλιος Μηγιάκης είναι ο Έλληνας πρωτοπαλαιστής, που στους 'Ολυμπιακούς αγώνες της Μόσχας του 1980 χάρισε στην Ελλάδα ύστερα από 20 ολόκληρα χρόνια το πρώτο χρυσό μετάλλιο, νικώντας τον ισχυρό Ρώσο αντίπαλό του Κραβερένιο. Έχουν περάσει δυό χρόνια από τότε κι ακόμα οι πανηγυρισμοί της νίκης που ο λαμπρός 'Ολυμπιονίκης χάρισε στην Ελλάδα άντηχούν στις καρδιές μας. Χάρις σ' εκείνον, μέσα στην άγανη Ρωσία ακούστηκε ο Έθνικός μας ύ-

μνος κι ύψώθηκε στον ιστό του Σταδίου η Έλληνική σημαία. Δεν έφτασε τυχαία στη μεγάλη νίκη. Δούλεψε σκληρά. Έκανε ό,τι ήταν δυνατόν. Κι ακόμα ζήτησε με θερμή προσευχή την βοήθεια του Θεού και της Παναγίας. Στήριξε τις ελπίδες του στη Μεγαλόχαρη. Πριν φύγει για τη Μόσχα ήλθε στην Τήνο. Προσευχήθηκε θερμά στην Παναγία να τον αξιώσει να τιμήσει την πατρίδα του. Πίστευε, ότι θα τον βοηθούσε. Έτσι δυναμωμένος έμφανίστηκε στην παλαιστρα της Μόσχας. Πριν τον αγώνα μπροστά στα μάτια εκατομμυρίων θεατών έκαμε το σημείο του Σταυρού. «Τότε» όπως ο ίδιος αργότερα μας είπε, «πήρα μια δόνα μπόρ δεν την είχε κανείς άλλος». (Συνέντευξι του στην «Έκκλησιαστική Άλήθεια», αριθ. φ. 97, 16.10.80).

Η δύναμη του Έσταυρωμένου τον έπεσκόιασε και του χάρισε τη νίκη. Δεν πάλαψε μόνο στη μάχη «του ωραίου, του μεγάλου και τ' αληθινού», αλλά και στη μάχη της πίστεως και στεφανώθηκε. Όμολόγησε Χριστό μέσα σε μια αθεϊστική χώρα. Κι ο Θεός που αντιδοξάζει εκείνους που τον δοξάζουν, του χάρισε την πιο μεγάλη χαρά.

Άλλ' η πίστι του αθλητή δεν φάνηκε μόνο μ' ένα άπλό σταυροκόπημα στο Στάδιο της Μόσχας. Αποκαλύφθηκε δυναμικά στο αεροδρόμιο του Έλληνικού μπροστά στα μάτια εκατοντάδων δημοσιογράφων που τον ρωτούσαν πώς έφτασε στη νίκη. Τότε η πίστι έγινε όμολογια. «Με βοήθησε η Παναγία για να νικήσω και όπως της έταξα θα πάω στην Τήνο το μετάλλίό μου». Ποιός το περίμενε; Κι είχε τότε μεγάλη ανάγκη η νεολαία μας για «Λόγο Θεού».

Ταπεινός προσκυνητής ήρθε στην Τήνο. Με ελάθεια και μεγάλη συγκίνηση κρέμασε στην εικόνα της Παναγίας το μετάλλίό του. Ο ναός την ήμερα εκείνη σείσθηκε από τις νεανικές φωνές, που μ' όλη τη δύναμη έψαλαν γύρω από το ιερό προσκυνητάρι τον νικητήριο ύμνο: «Τη Ύπερμάχω Στρατηγή τα νικητήρια...». Και ο μεγάλος 'Ολυμπιονίκης λίγο αργότερα, γεμάτος ικανοποίησι για την εκπλήρωσι του ταματός του είπε:

«Πήρα το χρυσό μετάλλιο στους 'Ολυμπιακούς αγώνες με την βοήθεια η καλύτερα την υπερβοήθεια της Παναγίας. Πριν φύγω για τη

Μόσχα ήλθα εδώ και προσευχήθηκα θερμά να με αξιώση η χάρι τις να τιμήσω εκεί την πατρίδα μου. Τη νίκη μου λοιπόν τη χρωστώ πρώτα απ' όλα στην Παναγία» («Έκκλ. Άλήθεια», αριθ. φ. 98, 1.11.80).

Ταπεινός και πάντοτε γελαστός, γνήσιο πρότυπο του Χριστιανού αθλητή δίδαξε τα παιδιά της Ελλάδος, ότι για την έπιτυχία μιας νίκης δεν φτάνουν μόνο οι ανθρώπινες δυνάμεις όσο ισχυρές κι αν είναι' απαραίτητη είναι και μια άλλη υπερφυσική δύναμη, που χαρίζει στον άνθρωπο η πίστι στο Θεό.

«ΝΙΚΗΣΑ

ΧΑΡΙ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ»

Σε δυό χρόνια ακριβώς η νίκη της Άννας Βερούλη μετέτρεψε και πάλι το βάθος του Σταδίου σε άμβωνα, απ' όπου διαλαλήθηκε η δύναμη της πίστεως.

Η συγκίνηση που μας χάρισε η πρωταθλήτρια είναι ακόμα πρόσφατη. Μαζί της στις 9 Σεπτεμβρίου έλαψε όλη η Ελλάδα από χαρά. Με μια φανταστική βολή των 70.02 μέτρων κέρδισε το χρυσό μετάλλιο των Πανερωπαϊκών αγώνων. Η αθλήτρια χάρισε στην πατρίδα μας μια άνείπρωτη χαρά, που γνώρισε την πιο μεγάλη της έντασι την ώρα που για πρώτη φορά κάτω από τους άλλαλαγμούς 80.000 θεατών η σημαία μας ανέβαινε στον ιστό του νέου 'Ολυμπιακού Σταδίου.

Κι εκείνη, μετά την άπονομη του μεταλλίου στην πρώτη της συνέντευξι με δάκρυα στις παρειές της είπε:

«Προσευχήθηκα πριν έρθω στο Στάδιο. Ζήτησα από την Παναγία να με βοηθήσει να νικήσω. Τέτοια ευκαιρία ίσως να μην εύρισκα ποτέ πιά στη ζωή μου. Ήθελα πολύ μια νίκη μπροστά στο λαό μας. Και με βοήθησε. Το λέω και το φωνάζω πώς νίκησα χάρι στην Παναγία. Γι' αυτό και θα πάω το χρυσό μετάλλίό μου στην Τήνο. Της το έταξα» (βλ. «Αθλητική Ήχώ», αριθ. φ. 10.603, Παρασκευή 10 Σεπτεμβρίου 1982).

Όλοι μίλησαν για το προφητικό όραμά της (βλ. έφ. «Έθνος», αριθ. φ. 299, 10.9.82 σ. 40 — έφ. «Φώς» αριθ. φ. 5.760, 10.9.82). Το όνομα

Συνέχεια στη σελίδα 203

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΟΥ ΙΩΝΑ

Τοῦ κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Ὁ Ἰωνᾶς εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς προφῆτες τοῦ ἀρχαίου Ἰσραήλ. Μὲ τὸ ὄνομά του τιτλοφορεῖται καὶ τὸ βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης πὸν περιλαμβάνει, σὲ τέσσερα σύντομα κεφάλαια, τὰ σχετικά μ' αὐτόν. Συγκεκριμένα, τὴν περιπέτειά του κάτω ἀπὸ τὴν ἐντολὴ πὸν πῆρε ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ κηρύξει μετάνοια στοὺς κατοίκους τῆς ἀσσυριακῆς πρωτεύουσας, τῆς Νινευή. Ἱστορία οἰκεία σὲ ἄλλους σχεδὸν τοὺς πιστοὺς.

Στὶς σελίδες τοῦ παρόντος πονήματός μας, ἀποδύομαστε σὲ μιὰ ταπεινὴ ἐρμηνεύειά τοῦ ὁμώνυμου βιβλίου. Μὲ τὴν ἀπαραίτητη ἱστοριοφιλολογικὴ ὑπόδομή, μᾶλλον δυσθέατη γιὰ τὸ μέσο ἀναγνώστη, ὑφαίνουμε ψυχροφελὴ σχόλια κάτω ἀπὸ τὰ κύρια σημεῖα τοῦ ἱεροῦ κειμένου.

Στὴ μικρὴ αὐτὴ Εἰσαγωγή, ἔχουν θέση ὁρισμένα στοιχεῖα γιὰ τὸ πρόσωπο καὶ τὸ βιβλίον. Εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ νὰ παρακολουθήσει κανεὶς ἄνετα καὶ βασισμένα τὴν ἀποκομιδὴ διδαγμάτων πὸν ἐπιχειροῦμε.

Τὸ πρόσωπο. Ὁ Ἰωνᾶς, σύμφωνα μὲ τὰ βιβλικὰ καὶ τὰ παραδοσιακά, στοὺς κόλπους τοῦ ἐβραϊκοῦ ἔθνους, τεκμήρια, καταγόταν ἀπὸ τὴν ἐπαρχία τῆς Γαλιλαίας. Εἶναι γνωστὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου πὸν τὸν ἔφερε στὸν κόσμον. Λεγόταν Ἀμαθί. Μὲ τὸ ἴδιο πατρὸνυμο, ἐμφανίζεται, στὸ Δ' Βασιλ. ιδ' 25, πάλι προφήτης Ἰωνᾶς, τὸν 7^ο αἰῶνα. Μερικοὶ εἰδικοί ὑποστηρίζουν ὅτι εἶναι ἓνας καὶ ὁ αὐτός. Προλέγει στὸ βασιλιά Ἰεροβοὰμ Β' (784-744) νίκες πὸν θὰ κατῆγε, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἐπέκταση τῆς ἐπικρατείας του. Ἐδῶ ἀναφέρεται ὅτι πρόκειται γιὰ προφήτη πὸν καταγόταν ἀπὸ τὴ Γεθχοφέρ.

Κατὰ κάποια ἰουδαϊκὴ παράδοση, ἦταν ὁ γιὸς τῆς χήρας ἀπὸ τὴ Σαρεπτὰ τῆς Σιδῶνας, πὸν ἀναστήθωκε ἐκ νεκρῶν (βλ. Γ' Βασιλ. ις' 8-24). Ἄλλοι θεόλογοι ἀναφέρουν ὅτι ὁ τάφος του ἦταν στὴ Γεθχοφέρ ἢ στὴν Ἀσσυρία, στὸν τόπον τῆς ἀρχαίας Νινευή, ὅπου τὸ χωριὸ Νεμπὶ Γιούνονος (Προφήτης Ἰωνᾶς).

Τὸ ἔργο του, ἀκόμη καὶ τὸ βιβλίον του, ἐμφανίζουν ἰδιοτυπία, σὲ σύγκριση μὲ τοὺς ἄλλους ὁμολόγους του. Ἄν παραμερίσουμε τὴν ἀμφίβολη ταύτισή του μὲ τὸν Ἰωνᾶ πὸν μίλησε στὸν Ἰεροβοὰμ Β', δὲν παρουσιάζεται σὰν φερέφωνο τοῦ Θεοῦ μέσα στὸν περιοῦσιο λαό. Στέλνεται σὲ ὄθνεα χώρα, σὲ εἰδωλολάτρες. Ἐξ ἄλλου, στὴ συγγραφή πὸν φέρει τὸ ὄνομά του, ἔκτη ἀνάμεσα στὶς προφητικῆς, δὲν περιλαμβάνεται

νονται λόγια ἀπὸ τὸ κήρυγμά του, ὅπως συμβαίνει μ' ἐκεῖνες.

Ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας τιμᾶται τὴν 21^η Σεπτεμβρίου.

Οἱ χριστιανικῆς γενεῆς, σὲ Ἀνατολὴ καὶ Δύση, τὸν ἀναθυμοῦντα. καὶ μὲς ἀπὸ τὴν εἰκονογραφία. Σὲ κατακόμβες, θυμίζουν τὸ βίον του ἐξαισίεις τοιχογραφίες. Ἀλλὰ καὶ τὸ Βυζάντιο τὸν ἀπαθανατίζει μὲς ἀπὸ τὴν Τέχνη.

Τὸ βιβλίον. Εἶναι ἱστοριογραφία, διήγηση μιᾶς φάσης τοῦ βίου τοῦ Ἰωνᾶ, μὲ διδακτικὴ χροιά. Ἐξαιρεῖ τὴ φαινετὴ ἔννοια τῆς καθολικῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ ἀνθρώπινο γένος, πὸν ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ἐπικρατοῦσα ἀνάκαθεν στοὺς Ἑβραίους ἰδέα πὸς ἦταν ἀποκλειστικὰ κληρονόμοι τῆς ἁγίας χάριτος. Ἐτσι, σωστὰ κάποιος τὸ χαρακτήρισε «μαραγαριτάρι τῆς παλαιοδιαθηρικῆς Γραμματείας».

Ἐχει ἀκόμη ἀξία καὶ σὰν λογοτέχνημα. Τὸ διακρίνουν πνοὴ καὶ χαρίεσσα γλώσσα.

Ἄγνοοῦμε τὸ συγγραφέα του. Γιὰ ὁρισμένους ὑπερσυντηρητικὸς κριτικούς, δὲν ἀποκλείεται νὰ τὸ ὀφείλομε στὸν ἴδιο τὸν προφήτη ἢ, τουλάχιστο, σὲ κάποιο μαθητὴ του. Εἶναι μιὰ εἰκασία πὸν φαίνεται σὰν «τραβηγμένη ἀπὸ τὰ μαλλιά». Ἡ θεοπνευστία τῆς Ἁγίας Γραφῆς δὲν κινδυνεύει ἀπὸ τοὺς παρενεργισμοὺς πὸν δὲν λείπουν στὴ χειρόγραφη παράδοση. Ἡ οὐσία ἐγκτεται στὸ ὅτι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀναμφισβήτητα ἐνώπιόν μας. Τί σημασία ἔχει ἄν, γιὰ νὰ περιορισθοῦμε στὸ πῶς εὐγλωττο παράδειγμα, ἢ πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου δὲν εἶναι δική του, ὅπως ἢ ἐπιστήμη ἀπέδειξε;

Ὡς πρὸς τὴ χρονολογία τῆς σύνθεσης τοῦ ἔργου, κατὰ τοὺς νεότερους μελετητές, κυμαίνεται μεταξὺ τοῦ 500 καὶ τοῦ 300 π.Χ. Πιθανολογεῖται μᾶλλον σιμὰ στὸ 300, περίοδο τῆς πῶς ἐκτεταμένης Διασπορᾶς καὶ τοῦ πῶς ζωηροῦ προσηλυτισμοῦ, πὸν ἐνεργοῦσαν οἱ Ἰουδαῖοι ἀνάμεσα στὰ ἔθνη. Ἄλλωστε, τὸ ὕφος, οἱ ἀραμαῖσμοι καὶ οἱ νεολογισμοὶ τῆς δείχνουν ὅτι πρόκειται γιὰ συγγραφή ἀπὸ τὶς πῶς ὄψεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Εἶναι πράγματι ἱστορικὸ τὸ ὕλικὸ πὸν μᾶς προφέρει; Ἡ πρόκειται γιὰ πλάσμα φαντασίας ταγμένης στὴ διδασχὴ; Πράγματι, ὑπάρχουν λεπτομέρειες σ' αὐτὴ τὴν ἱστορία, ὅπου τὸ πῶς ἐντυπωσιακὸ θαῦμα,

ὅπως ἡ κατάποση ἀνθρώπου ἀπὸ θεριόφαρο καὶ ἡ μετὰ τρεῖς ὁλόκληρες μέρες ἐξέμεση ζωντανοῦ τοῦ θύματος, ἐμβάλλει σὲ πειρασμὸ τὴν ἐκ μέρους καὶ ἀποδοχὴ του. "Ἐτσι, ἀκόμη καὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, κλίνουν στὴν ἄποψη ὅτι δὲν ἔχουμε γεγονότα, ἀλλὰ μᾶλλον συμβολικὸ μῦθο. Στὸ Τωβίτ ιδ' 4, ἡ ἀναφορὰ ποῦ γίνεται (ἀπέπεισμαι ὅσα ἐλάλησεν Ἰωνᾶς ὁ προφήτης περὶ Νινευή, ὅτι καταστραφῆσεται) καὶ ὑπάρχει μόνον στὸν κώδικα Β, θεωρεῖται σαθρὸ ἔδαφος γιὰ τὴν ὑποστήριξη τῆς ἱστορικότητος. Τὸ ἴδιο, γιὰ τοὺς σοβαροὺς ἐιδικοὺς, συμβαίνει καὶ μὲ τὶς ἀναφορὰς σὲ σφηνοειδῆ χαράγματα.

Ὡστόσο, μέσα στὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας, επικρατεῖ κοινὴ ἡ πεποίθηση ὅτι δὲν ἔχουμε νὰ κάνουμε οὔτε μὲ παραβολὰς οὔτε μὲ ἀλληλογορίες. Κορηπίδωμα αὐτῆς τῆς ἀντίληψης εἶναι ἡ μαρτυρία τοῦ ἴδιου τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ Κύριός μας συνδέει τὴ μετάνοια τῶν Νινευιτῶν (Ματθ. ιβ' 39-41, Λουκ. ια' 29-30) μὲ τὸ ἀναμφίβολο γεγονός τῆς βασιλείσσης τοῦ Σαβᾶ (Γ' Βασιλ. ι' 1 κ. ἐξ.) καὶ τὸ Πάθος του μὲ τὴν τριήμερη παραμονὴ στὰ «κητῶα στέφρα» (ὕμνωδία).

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΟΥ ΙΩΝΑ

Γιὰ τὴ μακρινὴ Θαρσίς.

Ψυχὲς ἀγαθές, τουλάχιστο στὸ βάθος τους, πῶς νὰ ξεφύγουν τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ; Παρασυρμένες ἀπὸ πάθη καὶ ἀδυναμίες, τοῦ ἀπομακρύνονται. Κάποτε, πολὺ. Ἐτσι ποῦ, θεωρώντας τις, νὰ εἶσαι βέβαιος ὅτι χάθηκαν ὀριστικά. Καὶ ὅμως, ὅχι σπάνια, ἡ ἀλήθεια εἶναι ἄλλη, ὅπως τὴ δείχνει ἡ τελικὴ φάση τοῦ ἐπιγείου βίου τους. Δὲν κινήθηκαν παρὰ μέσα στὴν ἀπέραντη ἀγκάλη ἐκείνης τῆς ἀγάπης.

Εἶναι ἡ περίπτωσις τοῦ Ἰωνᾶ.

Τοῦ δόθηκε ἐντολὴ ἀνωθεν: «Ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς Νινευὴ τὴν πόλιν τὴν μεγάλην καὶ κήρυξον ἐν αὐτῇ, ὅτι ἀνέβη ἡ κραυγὴ τῆς κακίας αὐτῆς πρὸς μεὶ καὶ ἀνέστη Ἰωνᾶς τοῦ φυγεῖν εἰς Θαρσίς ἐκ προσώπου Κυρίου καὶ κατέβη εἰς Ἰόππην καὶ εὔρε πλοῖον βαδίζον εἰς Θαρσίς καὶ ἔδωκε τὸν ναῦλον αὐτοῦ καὶ ἐνέβη εἰς αὐτὸ τοῦ πλεῦσαι μετ' αὐτῶν εἰς Θαρσίς ἐκ προσώπου Κυρίου» (α' 2-3).

Δὲν ἀνταποκρίθηκε ὁ δούλος στὸ κάλεσμα τοῦ Δεσπότη. Ἐκανε, μάλιστα, κάτι πιὸ φοικτὸ ἀπὸ τὸ ν' ἀδρανῆσει. Μὴ μοιάζοντας τὸ γιὸ τῆς εὐαγγελικῆς παραβολῆς, ποῦ δὲν πῆγε στὸ χωράφι, ὅπου τὸν ἔστειλε ὁ πατέρας του νὰ ἐργασθεῖ, σηκώθηκε καὶ κατευθύνθηκε πρὸς κάπου. Πῆρε τὸ δρόμο μιᾶς φυγῆς. Ἐνὸς μισεμοῦ, ποῦ ἀποδείχθηκε, ὅπως θὰ δεῦμε, μάταιος.

Ἀντὶ τῆς Νινευῆ, τῆς ἀσσυριακῆς πρωτεύουσας, ὅπου στάλθηκε νὰ κηρύξει μετάνοια, κατεβαίνει στὸ λιμάνι τῆς Ἰόππης, βρίσκει ἐκεῖ ἕνα πλοῖο καὶ τραβᾷ πρὸς τὴ μακρινὴ Θαρσίς. Ἀντὶ νὰ πάει πρὸς τὰ ἀνα-

τολικά, βάζει πλώρη γιὰ τὰ δυτικά. Συμβολικὴ ἀντίθεση. Ὅχι ὅπου τὸ φῶς τῆς ὑπακοῆς, ἀλλὰ ὅπου τὰ ἐρέβη τῆς παράβασης. Ἐκεῖ ἔχει τὴν ἀπονενομημένη ἰδέα ὅτι θὰ κρύψει τὸν ἑαυτό του. Ξεχνώντας ὅτι τῶν ἀνθρώπων «ἀπαντα τὰ ἔργα ὡς ὁ ἥλιος καταφάνερα ἐναντίον (ἐνώπιον) αὐτοῦ» (Σοφ. Σειρ. ιζ' 19). Θαρρεῖ ἐκεῖνο τὸ ταξίδι πρὸς τὴν ἄλλη ἄκρη τῆς Μεσογείου περισκέπασμα βέβαιο.

Ἐλα νὰ πεῖς σὲ τέτοιο ἀνθρώπο: «Τί κάνεις ἐκεῖ; Ἄν ὁ ἐργοδότης σου πάψει νὰ σὲ βλέπει — πράγμα ἀδιανόητο, ἀφοῦ ξέρεις ποιὸς καὶ τί εἶναι — ἡ συνείδησή σου, πάντα παρούσα, θὰ σὲ ἀφήσει ἥσυχο; Μὲ ποιὰ ξόρκια καὶ τί μαλακτικὰ λόγια θὰ τὴν ἀποκοιμίξεις;». Θὰ σοῦ ἀποκριθεῖ: «Λογικὰ μιλάς. Οὔτε καὶ ἐγὼ ξέρω πῶς θὰ τὰ βγάλω πέρα μαζί της. Ἀλλὰ εἶσαι βέβαιος καὶ σύ, ποῦ μοῦ μιλάς τόσο φρόνιμα, ὅτι μιὰ πράξη ἐγκατάλειψης χρέους εἶναι πάντα ἀποκύημα δειλείας; Δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι καρπὸς ἐμμονῆς σὲ μιὰν ἱερὴ ἰδέα, ὅπως εἶναι ἐκείνη τοῦ νὰ πιστεῦω, μαζί μὲ ὄλους σχεδὸν τοὺς ὁμοφύλους μου, στὸ ὅτι μονάχα ὁ λαὸς μου ἔχει τὸ προνόμιο νὰ εἶναι ἀνωθεν φωτοδόχος; Ποιὸς μοῦ λέει ἂν τὸ οὐράνιο μήνυμα ποῦ ἔλαβα, προέρχεται ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ ὄχι ἀπὸ κάποιο πονηρὸ πνεῦμα;».

Δὲν ἀποκλείεται, πράγματι, αὐτὸ νὰ ἦταν ἕνα ἀπὸ τὰ κίνητρα τοῦ πλοῦ πρὸς τις Ἡράκλειες Στήλες. Ἡ μισαλλοδοξία, ἡ περιφρόνησις πρὸς τὰ ἄλλα ἔθνη, ποῦ χαρακτήριζε τὴ νοοτροπία τῶν Ἑβραίων κατὰ τὸ κύλημα τῶν αἰώνων. Γι' αὐτούς, στὰ πλαίσια τῆς θείας οἰκονομίας, ἄλλος λαὸς ἐκτὸς τοῦ Ἰσραὴλ δὲν εἶχε θέση.

Ἡ Θαρσίς, ἡ Ταρτησὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, βρισκόταν στὴν Ἰσπανία. Οἱ πηγές τὴν ἀναφέρουν σὰν παλιὰ ἀποικία τῶν Φοινίκων. Ἦταν μιὰ μεγάλη καὶ ἀνθηρὴ οἰκονομικὰ πόλη, κοιτίδα ἐμπόρων τοῦ ἀσσημοῦ. Ἄν ὁ Ἰωνᾶς ἦταν μονάχα ἕνας λιπόψυχος, τύπος δηλαδὴ ποῦ ἀρεσκόταν στὴν καλοπέραση, γιατί νὰ μὴ τὴ διαλέξει σὰν περιβάλλον τῆς ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα διαμονῆς του; Ἀλλὰ καὶ ἂν τὸν ἐνέπνευε ἡ ἰδεολογία ποῦ ἀναφέραμε, ὅσο καὶ ἂν τοῦ ἦταν προτιμότερη ἡ ζωὴ στὴν πατρίδα, πάλι δὲν θὰ ἐνιωθε ἀπελπιστικά ἐκεῖ, στὰ ξένα. Ὅταν ἔχεις νὰ λύσεις ἕνα δίλημμα, ἰσχύει καὶ γιὰ σένα ἡ ρῆσις «τὸ μὴ χεῖρον, βέλτιστον».

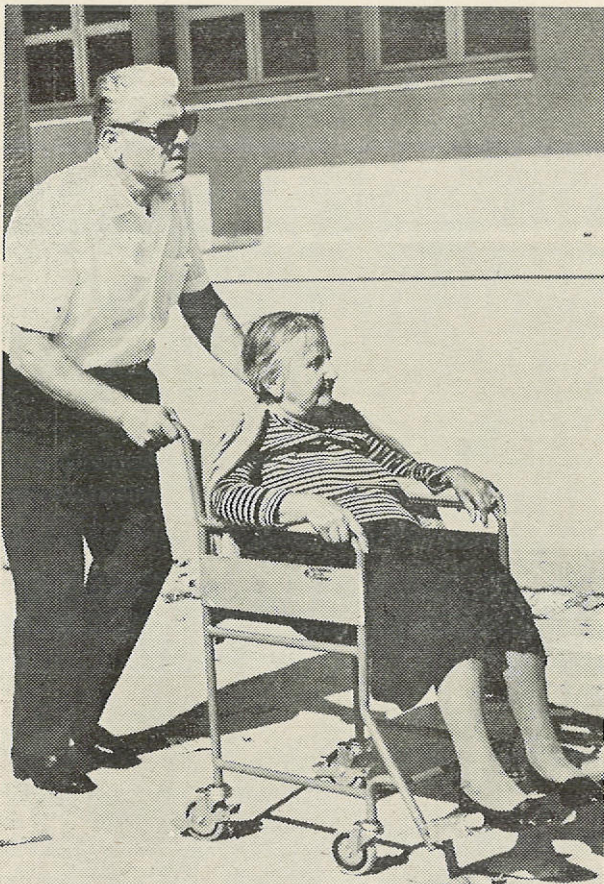
Ἀλλὰ, στὴ θρησκεία ὅπως τὴν ἐννοεῖ καὶ τὴ διδάσκει ἡ Βίβλος, οἱ συμβιβασμοὶ ἰσοδυναμοῦν μὲ ἀπώλεια. Ἐστὼ καὶ μὴ ὄντας μιὰ ὁμὰ ἀμαρτωλῆ πράξη, μπορεῖ νὰ συγκαταριθμηθεῖ μὲ τὸ φονεῖν ἢ τὸν ἀκόλαστο. Δὲν ἔχεις δικαίωμα νὰ «ἐκκλίνης δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ» (πρβλ. Β' Παραλ. λδ' 2). Τὸ ἀπλὸ λίγωμα τῆς καρδιάς μπροστὰ στὴ φοβέρα τοῦ Κακοῦ καὶ τὸ ἐπακόλουθο ψυχικὸ μούδιασμα στὰ ἔργα σὲ τοποθετεῖ, ὅπως διαβάζουμε στὴν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη (κα' 8) πλάι στοὺς ἐξώλης καὶ προώλης ἀπὸ ἄποψη ἐνοχῆς.

(Συνεχίζεται)

ΕΚΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΕΝΟΡΙΑ

Του Ἐπισκόπου Ἀχελώου κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Οἱ Ἐκλογές (δημοτικές καὶ κοινοβουλευτικές) εἶναι βέβαια πολιτικὸ θέμα καί, ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ ἑλληνικὴ Ἐκκλησία δὲν ἀναμειγνύεται στὴν πολιτική. Ὅστόσο, καὶ στὴν πολιτικὴ αὐτὴ ἐκδήλωσι τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων ὑπάρχουν περιθώρια γιὰ μιὰ ποιμαντικὴ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰδικώτερα τῆς Ἐνορίας. Οἱ δυνατότητες αὐτές εἶναι περισσότερες στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα τῆς Χώρας μας, τίς ὁποῖες μπορεῖ νὰ ἀξιοποιήσῃ ἡ Ἐκκλησία μέσα στὰ πλαίσια μιᾶς σύγχρονης ἀστικῆς ποιμαντικῆς.

Ἀχθοφόρος τῆς Ἀγάπης

(Φωτ. Ἀναγνωστόπουλος)

1. Νομιμοποιήσεις.

Ἡ ἐνορία νομιμοποιεῖται νὰ δείξῃ ποιμαντικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τίς Ἐκλογές, ἐφ' ὅσον τὰ ἐκλογικὰ Τμήματα καθορίζονται ἐπὶ τῆ βάσει τῶν ἐνοριακῶν ὀρίων κάθε μεγάλης πόλεως. Μὲ τὸν τρόπο αὐτό, μέσα στὰ ὅρια κάθε Ἐνορίας ἰδρύονται 30 περίπου Ἐκλογικὰ Κέντρα, τὰ ὁποῖα δέχονται 15.000 περίπου ἐκλογεῖς-ἐνοριῖτες. Μὲ τὸ ὅτι λοιπὸν οἱ ἐκλογεῖς αὐτοὶ εἶναι κυρίως ἐνοριῖτες νομιμοποιεῖται κάθε ποιμαντικὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἐνορίας, γιὰ τὸ σημαντικὸ αὐτὸ γεγονός τῶν ἐκλογῶν ποὺ ἀφορᾷ στὸ σύνολο τῶν ἐνοριτῶν τῆς.

2. Ποιμαντικὸ καὶ ἀ-πολιτικὸ ἐνδιαφέρον.

Πρέπει εὐθὺς ἀμέσως νὰ τονισθῇ καὶ ὑπογραμμισθῇ, ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἐνορίας γιὰ τίς ἐκλογές εἶναι, καὶ πρέπει νὰ εἶναι, ἀπολιτικὸ καὶ καθαρὰ ποιμαντικὸ, ὅπως σημειώθηκε καὶ προηγουμένως. Ὁ ποιμαντικὸς αὐτὸς χαρακτήρας τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς Ἐνορίας γιὰ τὸ γεγονός τῶν ἐκλογῶν θὰ διευκρινισθῇ καὶ κατανοηθῇ ἀμέσως πιὸ κάτω.

3. Ἐνημέρωσις τῶν Ἐνοριτῶν.

Τὸ πρῶτο στοιχεῖο τοῦ ποιμαντικοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς Ἐνορίας γιὰ τίς Ἐκλογές εἶναι ἡ ἐνημέρωσις τῶν Ἐνοριτῶν. Τὰ ἐκλογικὰ Κέντρα ἰδρύονται σὲ διάφορα μέρη τοῦ ἐνοριακοῦ χώρου, σὲ Σχολεῖα, Ἰδρύματα, Καταστήματα κλπ., οἱ διευθύνσεις τῶν ὁποίων δημοσιεύονται συνήθως στὶς Ἐφημερίδες καὶ σὲ ἀφίσσες ποὺ τοιχοκολλοῦνται σὲ ὠρισμένα κεντρικὰ μέρη τῆς πόλεως. Ἡ ἐνημέρωσις ὅμως αὐτὴ εἶναι ἀνεπαρκῆς, δεδομένου μάλιστα, ὅτι τὰ στοιχεῖα αὐτὰ δίδονται λίγα μόλις 24ωρα πρὶν τὴν ἡμέρα τῶν Ἐκλογῶν.

Νὰ μιὰ πρώτη εὐκαιρία ἐξυπηρέτησεως τῶν ἐνοριτῶν, ἰδίως τῶν ἐργαζομένων, τῶν μητέρων, ἡλικιωμένων κλπ. Ἡ ἔγκαιρη ἐνημέρωσις τῶν ἀπὸ τὴν Ἐνορία. Ὁ Ἱερεὺς φροντίζει, ὥστε νὰ ἀποκτήσῃ τὸ συντομώτερο τὰ σχετικὰ στοιχεῖα τῶν ἐκλογικῶν κέντρων τῆς Ἐνορίας του. Τίς εἰδικές ἀφίσσες τίς

τοποθετεί στις Πινακίδες 'Ανακοινώσεων του Ναού. Ειδική όμως έθελοντών-συνεργατών του Ναού μπορεί επίσης να δίνει σχετικές πληροφορίες τηλεφωνικώς.

4. Ύπηρεσία ύποδοχῆς καὶ ἐξυπη- ρετήσεως.

Οἱ Έκλογές γιά τούς νεωτέρους εἶναι σχεδόν ψυχαγωγία. Γιά τούς ἡλικιωμένους ὅμως, τίς μητέρες καί ἄλλα πρόσωπα ἢ ὅλη ὑπόθεση καταστάει δοκιμασία. Γιατί μερικά ἐκλογικά Κέντρα βρίσκονται σέ δυσπρόσιτα σημεῖα τοῦ ἐνοριακοῦ χώρου (δρόμοι μέ μεγάλη κλίση, μέ πολλά σκαλοπάτια κλπ.) ἢ σέ μεγάλα κτιριακά (σχολικά κυρίως) συγκροτήματα. Στίς περιπτώσεις αὐτές, ἢ ἐκπλήρωσις τοῦ ἐκλογικοῦ καθήκοντος γιά ὀρισμένα πρόσωπα εἶναι μιὰ μεγάλη καί, μερικές φορές, ἐπικίνδυνη περιπέτεια.

Μιὰ ἐθελοντική Ὁμάδα τῆς Ένορίας θά μπορούσε νά ἀναλάβη μιὰ ἀπλή, ἀλλά πολλή οὐσιαστική ὑπηρεσία: τήν ὑποδοχή καί διευκόλυνσι τῶν προσώπων πού ἔχουν τέτοια ἀνάγκη. Ἡ Ὁμάδα αὐτή θά βοηθοῦσε τούς ἡλικιωμένους νά βγοῦν ἢ νά μπουν στοῦ αὐτοκίνητο: τίς Μητέρες, νά ἀνεβοῦν ἢ νά κατεβοῦν τὸ δρόμο ἢ τὰ σκαλοπάτια: κάποιον ἀπληροφόρητο νά βρῆ τὸ δικό του ἐκλογικό Τμήμα κλπ.

Ἡ κρατική ὀργάνωσις περιορίζεται συνήθως στήν προετοιμασία τοῦ ἐσωτερικοῦ χώρου τῶν ἐκλογικῶν Κέντρων. Ἡ ἐξωτερική ὅμως ὀργάνωσις εἶναι συνήθως ἐλλιπής. Οἱ ἐκλογεῖς ταλαιπωροῦνται ἀφάνταστα, μέχρις ὅτου βροῦν τὸ ἐκλογικό Κέντρο, στοῦ ὁποῖο θά ψηφίσουν. Τὰ ἰνδεικτικά σημεῖα, ὁ ἀριθμός, ἢ εἴσοδος τοῦ ἐκλογικοῦ Τμήματος κλπ. εἶναι μερικές φορές πολὺ δύσκολο νά ἐντοπισθοῦν. Τὸ πρόβλημα αὐτὸ γίνεται ὀξύτερο, ὅταν πολλά ἐκλογικά Τμήματα λειτουργοῦν σέ ἓνα μεγάλο κτιριακὸ συγκρότημα, μέ προαύλια, σκάλες κλπ.

Στίς περιπτώσεις αὐτές καί σέ σημεῖα προσπελάσεως κάθε συγκροτήματος, συνεργάτες τῆς Ένορίας θά μπορούσαν νά προσφέρουν μεγάλη ἐξυπηρέτησι στοὺς ἐνορίτες. Καθὼς φθάνουν ἓνας-ἓνας, ἀναζητοῦν ὅλοι μιὰ πολὺτιμη πληροφορία: πού βρίσκεται τὸ ἐκλογικό Τμήμα πού θά ψηφίσουν. Κι' αὐτὸ ὑπὸ τίς συνθήκες πού ἀναφέραμε παραπάνω, εἶναι πραγματικά σωστός γρίφος!

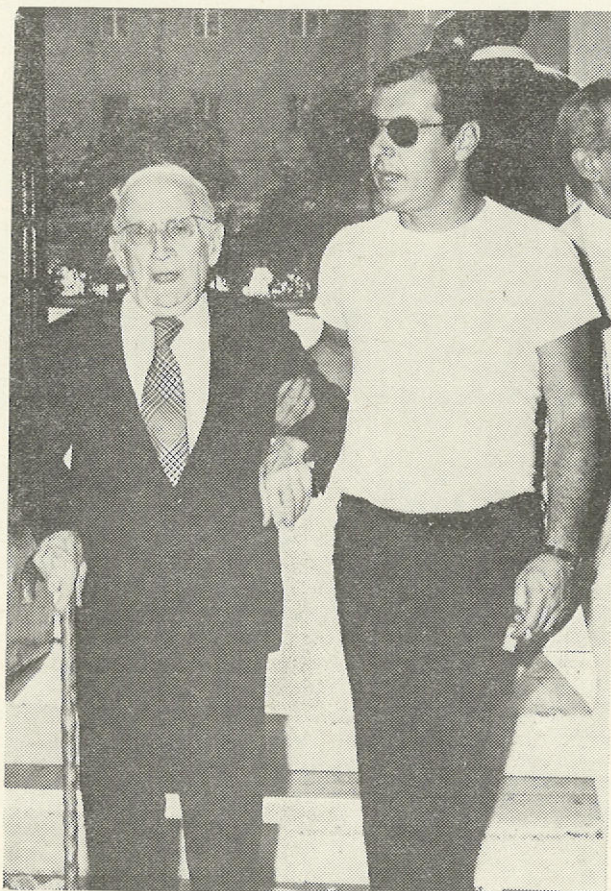
Ένας νέος ἢ μιὰ νέα, ἔχοντας τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα, θά μπορούσε νά προσφέρει πολὺτιμη βοήθεια στοὺς ἐκλογεῖς, ὥστε νά ἐκτελέσουν χωρὶς ταλαιπωρίες καί ἰδίως χωρὶς κίνδυνο τραυματισμῶν κλπ. τὸ ἐκλογικὸ τους καθήκον. Αὐτὸ βέβαια σημαίνει, ὅτι θά ἀφιερῶσουν μερικές ὥρες γιά τήν ἐξυπηρέτησι τῶν συνενωριτῶν τους. Ὁ Έφημέριος θά μπορούσε νά συγκεντρώσει μερικούς ἐνορίτες, πού θά ἤθελαν νά βοηθήσουν διαδοχικά τουλάχιστον μέχρι τὸ μεσημέρι τῆς ἡμέρας τῶν Έκλογῶν.

Ἐπίσης ἢ μέρμνα τῶν Ένοριῶν δὲν πρέπει νά λησμονῆ τοὺς Δικαστικούς Ἀντιπροσώπους καί τὸ

ἄλλο προσωπικὸ τῶν ἐκλογικῶν Τμημάτων. Ένας καφές ἢ ἓνα ἀναψυκτικὸ εἶναι μιὰ προσφορά ἀγάπης σ' αὐτοὺς πού μερικές φορές διημερεύουν στοῦ ἐκλογικὸ Τμήμα χωρὶς ἓνα ποτήρι νερό...

Τώρα πού τελείωσαν ὅσα εἴχαμε νά ποῦμε σχετικά μέ τὸ θέμα Έκλογές-Ένορία, μερικοὶ ἴσως διερωτηθοῦν: Καί τί ὑποχρέωσι ἔχει ἡ Ένορία καί ἡ Έκκλησία γιά ἓνα τέτοιο ἔργο; Μήπως εἶναι μιὰ ἄσκοπη ἀνάμιξις στοῦ ἔργο τῆς Ἀστυνομίας;

Ἡ Έκκλησία δὲν ἔχει βέβαια καμμιά τυπική ὑποχρέωσι γιά τὸ ἔργο πού περιγράψαμε πῶ ἀνω. Ἐχει ὅμως πάντα τὸ χρέος τῆς Ἀγάπης. Καί ἡ Ἀγάπη εἶναι πῶ πολὺτιμη, ὅταν ἐκδηλώνεται γιά θέματα πού δὲν σχετίζονται ἄμεσα μέ τὸ στενὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔργο. Ἄλλωστε, ὅπως εἴπαμε, ἡ ἐξυπηρέτησις αὐτῆ τῆς Ένορίας δὲν ἀναφέρεται σέ ἄσχετα πρόσωπα, ἀλλὰ στοὺς ἐνορίτες τῆς. Τὰ κρατικά ἐπίσης ὄργανα δὲν ἐπαρκοῦν συνήθως στήν πλήρη καί οὐσιαστική κάλυψι ὅλων τῶν ἀναγκῶν. Πάντα ὑπάρχει χώρος γιά τήν ἀνιδιοτελεῆ ἀγάπη. Καί μιὰ ποιμαντική τῶν Έκλογῶν βασίζεται σ' αὐτὴ τὴν ἀνιδιοτελεῆ χριστιανική Ἀγάπη.

Ἀπαραίτητη βοήθεια

(Φωτ. Ἀναγνωστόπουλος)

ΠΑΡΑΝΟΜΙΑ*

Του Πρεσβυτέρου
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

5

Είπα: άραγε τόσο άφελείς όλοι εκείνοι που πέφτουν θύματα τής εταιρίας «Σκοπιά»;

Όχι, θα άπαντήσουν οι εκπρόσωποι της στην Έλ-λάδα, μαζί μας υπάρχουν και επιστήμονες και άνθρωποι τής τέχνης...

Ποιά σχέσι μπορεί να έχη ή διανοητική μόρφωσι μ' αυτό το ζήτημα; Κάθε άνθρωπος πρέπει να ίκανοποιή-ση τις πνευματικές ανάγκες που άπορρέουν από την Ίδια του τή φύσι, άν δέν βρη τó σωστό δρόμο παρασύρεται σε στενοσόκκα μάλιστα πολλές φορές, υπόπτου προελεύ-σεως· ή άρνησι τής άληθινής πίστεως οδηγεί στην άρρε-σι, στην παραθρησκεία ή και στους θρησκαιοκάπηλους!

Είπα: όμως ένδιαφέρον να υπογραμμίσουμε πως στην περίπτωση τής άμερικανικής εταιρίας «Σκοπιά» εφαρμό-ζεται κατά γράμμα ο λόγος του Κυρίου: «έκ του στό-ματός σου κρινώ σε, πονηρέ δούλε» (Λουκ. ιθ' 22).

Τί λέγει λοιπόν ο «πονηρός δούλος του Μπρουκλιν»; «Άπρόσεκτα υιοθετούμε συχνά άπόψεις χωρίς να γνω-ρίζουμε τί κρύβεται πίσω άπ' αυτές. Άλλά γιατί; Άν δέν σάς πείθη ή αίτία, γιατί να δεχθήτε αυτή την άπο-ψι;» (Εύπνα 8.7.1980, σ. 15).

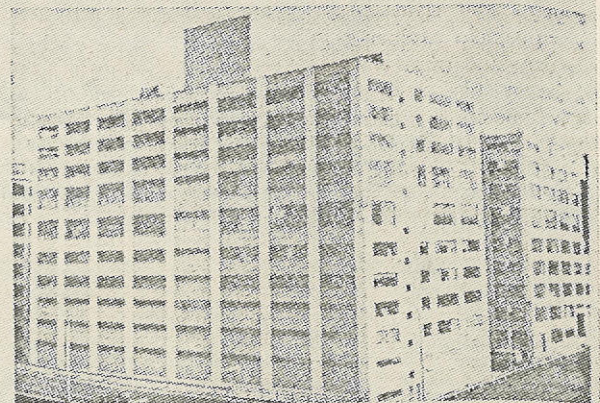
Άς πάρουμε ένα παράδειγμα: «χρειαζόμεθα τή Βα-σιλεία του Θεού», αναφέρει το Μπρουκλιν (Σκοπιά 1.4. 69, σ. 3)· μ' αυτό έννοεί την «έγκαθιδρυμένη βασιλεία του 1941» και προσθέτει πως ο «δούλος», δηλαδή ή έ-ταιρία, «άντιπροσωπεύει τον ένθρονισμένο Μεσσίαν» (Σκο-πιά 1975, σ. 270). Με ποιόν τρόπο οι χιλιαστές έξυπη-ρετούν τα «συμφέροντα τής βασιλείας»; Με τó να προω-θούν τα προϊόντα τής εταιρίας (βιβλία, βιβλιάρια, περιο-δικά) στην καταναλωτική άγορά.

Ποιά λοιπόν είναι ή «αίτία», που «μας πείθει» πως δέν έχουν έτσι τα πράγματα; Άπλούστατα, με βάση την κοινή λογική δέν μπορούμε να δεχθóμε τέτοια έξωφρε-

νική θεωρία: πως ο Θεός χρησιμοποίησε μετοχική έ-ταιρία (έτσι είναι μέχρι σήμερα κατοχυρωμένη ή «Σκο-πιά» νομικά) για άντιπρόσωπό του πάνω στη γή και πως οι άνθρωποι που άγόρασαν τις μετοχές τής εταιρίας με δέκα δολάρια τή μία (Σκοπιά 1955, σ. 241) κατά-φεραν μ' αυτά τα χρήματα να έξαγοράσουν θέσι άντιπρο-σώπου («άγωγού») των «συμφερόντων» του «Ίεχωδά» πάνω σ' όλη τή γή.

Άλλά κι άν ακόμη μπορούσαμε να δεχθóμε πως ο Θεός μπορεί να κάνη τέτοιες «συναλλαγές», και πάλι ή ιστο-

Η ΣΚΟΠΙΑ 1969, σ. 574 Μπρουκλιν, Ν.Υ.

Τό νεότερο και μεγαλύτερο έργοστάσι των μετρω-ρων του Ίεχωδά, στην προσέφι του. Έδω έχουν διέλιδοτεθη 17.718.518 βιβλία στους περασμένους έκτώ μήνες

Μόνο από αυτό το έργοστάσι τής «εταιρίας» προωθήθηκαν στην καταναλωτική άγορά 17.718.516 δεμένα βιβλία. Άν υπολογίσουμε την τιμή του καθενός 2 δολάρια και αφαιρέσουμε τó συνολικό κόστος που άνέρχεται σύμφωνα με υπολογισμούς ειδικών σε 1100, βγάξουμε τó συμπέρασμα πως ή εταιρία κερδίζει από τó κάθε βιβλίο 105 δρχ. Αυτό σημαίνει πως ή άπόδοσι μόνο του έργστασιού αυτού σε καθαρó κέρδος και για ένα οκτάμηνο ήταν 1.860.444.390 δρχ. Άς σημειωθ ή ακόμη πως ή εταιρία διαθέτει μεγάλο αριθμό έργστασιών σ' όλο τόν κόσμο.

* Συνέχεια έκ τής σελ. 190 του ύπ' άριθ. 17-18 τεύχους.

ρία της οργάνωσης αυτής «μιας πείθει» άπλύτα πώς όσοι έγιναν όπαδοί της υιοθέτησαν «άπρόσδεκτα άπόψεις, χωρίς να γνωρίζουν τί κρύβεται πίσω άπ' αυτές». Γιατί διαφορετικά πώς είναι δυνατόν να κηρύξει ο «έκπρόσωπος του Ίεχωθά έπί της γής» διαβολικές διδασκαλίες, μάλιστα για λογαριασμό του «Ίεχωθά»; Στο δίθλιό μας με τίτλο «Η Σκοπιά: Ζωηρότερο φώς ή πυκνότερο σκότος» κάνουμε πολλές φορές λόγο γι' αυτό και προσφέρουμε όλες τις αποδείξεις.

Επομένως ο λεγόμενος «άντιπρόσωπος του Θεού έπί της γής» δυσφημίζει τον «Ίεχωθά», δέν προωθεί τά συμπερόντά Του, αλλά άλλους, κρυφούς σκοπούς, τουλάχιστο για τά δύστυχα θύματα, γιατί έμεις γνωρίζουμε πώς οι σκοποί της ταυτίζονται με τους σκοπούς κάθε Μετοχικής Έταιρίας. Μόνο πού ή «Σκοπιά», έκτός άπό οικονομικούς, ύπηρετεί και άλλους, πολιτικούς σκοπούς, φασιστικής χρείας (παγκόσμια κυριαρχία).

Άν ή έταιρία διακήρυττε πώς ένδιαφέρεται για την επέκταση των έπιχειρήσεών της ποιός θά ήταν διατεθειμένος να θυσιάσει τό χρόνο και τόσα άλλα πράγματα για να ύπηρετήσει μια μετοχική έταιρία; κανείς! Γι' αυτό φροντίζει να μη άποκαλύπτη αυτό πού «κρύβεται πίσω» από τις διακηρύξεις της.

Άκόμη παρασύρει τους όπαδούς της να χρησιμοποιήσουν την ίδια μέθοδο: της άπάτης. «Άρχίστε τη συνομιλία σας με πράγματα πού πιστεύετε ότι ένδιαφέρουν τον οίκοδεσπότη», λέγει ή «Σκοπιά», «προσπαθήστε να θρηήτε σημεία συμφωνίας και τονίζετε τα... καλύτερο είναι να μη έπικρινετε γρήγορα τις άπόψεις του...» (Διακονία της Βασιλείας, Ιούλιος 1978, σ. 4), άναζητήστε «προγεφυρώματα»! (Εύπνα 22.6.1961, σ. 30).

Δέν πρόκειται λοιπόν στην πρώτη φάση του «παιχνιδιού» ο χιλιαστής να άποκαλύψη ποτέ τις άληθινές του προθέσεις, να πη δηλαδή πώς ένδιαφέρεται να προσηλυτίσει κάποιον, να τον οδηγήσει στο «μοναδικό καταφύγιο της Σκοπιάς». Άντίθετα, θά δείξει ένδιαφέρον για τις άπόψεις του συνομιλητού, ίσως ακόμη τον έπαινεση γι' αυτές, άσχετα άν ο ίδιος τις πιστεύει για διαβολικές. Άλλά τί περιμένετε; τό παράδειγμα τό δίνει: έπίσημα ή έταιρία, γράφοντας στο Ύπουργείο Παιδείας πώς δέν άσκει προσηλυτισμό!

Όμως κάθε λογικά σκεπτόμενος άνθρωπος δέν ακολουθεί τις άπόψεις μιας μετοχικής έταιρίας, πείθεται στο λόγο του Θεού: «θποιος άγαπά την ζωήν του... άς σταματήσει τά χείλη του από τό να λαλούν δόλο» (Α' Πέτρο γ' 10-12).

ΑΘΛΗΣΙ ΚΑΙ ΠΙΣΤΙ

Συνέχεια από σελ. 197

της Παναγίας, πού τον Αύγουστο είχε ξεχαστεί, πέρασε σε όλες τις έφημερίδες, άθλητικές και πολιτικές. Έγινε ή νικήτρια ιερό σύμβολο. Άποδείχθηκε μια άξια Έλληνίδα χριστιανή πού ζει την έθνική άνδρεία και τη χριστιανική πίστι. Σημάδεψε τό μέγεθος του ήθους του σύγχρονου Έλληνα νέου. Βροντοφώνησε άπ' άκρου σ' άκρο της Έλληνικής γής και της Εύρώπης πώς ή θέλησι πού είναι σφιχταγκαλιασμένη με την πίστι στο Θεό πάντα νικά.

ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΟΜΟΛΟΓΙΑ

Και οι δυο νίκες είναι φανερά θαύματα της Παναγίας. Κατά τρόπο άνεξιχνίαστο και μυστηριώδη θέλησε και πάλι να διδάξει τά Έλληνικά νιάτα. Δέν είναι τυχαία γεγονότα. Ούτε μπορεί κανείς, πού θέλει να λέει ότι σκέπτεται σωστά, να ονομάζει θρησκολληρία την πίστι των δυο άθλητών. Άλλως τε και

οι δυο είναι σάν τά άλλα παιδιά της πατρίδος μας, χωρίς ιδιαίτερότητες στη θρησκευτική τους ζωή, προσγειωμένοι, ρεαλιστές, νέοι πού πιστεύουν απλά, όπως διδάχθηκαν άπ' τους γονείς τους, τό Σχολείο και την Έκκλησία. Σε τούτο ξεχωρίζουν από πολλούς άλλους, πού με τον φόβο μήπως χαρακτηρισθούν όπισθοδρομικοί άρνούνται την προγονική πίστι. Στο ότι φανέρωσαν την πίστι τους δέν ντράπηκαν δέν υπολόγισαν τους άθεους, δέν φοβήθηκαν τό κύμα της άπιστίας αλλά γεμάτοι πίστι και ο πρώτος και ή δεύτερη διεκήρυσαν:

«Με βοήθησε ή Παναγία».

«Τή νίκη μου τη χρωστάω στην Παναγία».

Διάλεξαν την Παναγία σάν σύμβολο της πίστεώς των. Γιατί την αισθάνονται πολύ κοντά τους. Γνήσιοι έκφραστές της εύλάβειας του Έλληνικού λαού προς την Παναγία στη δύσκολη ώρα τους ζήτησαν τη

βοήθειά της. Κι Έκείνη πού σάν Μητέρα άγωνιά για τά παιδιά της, με την ταχυνή προστασία της δίδαξε την Έλληνική νεολαία ότι βρίσκεται πολύ κοντά σε κάθε πιστό πού την έπικαλείται. Άποδείχθηκε για μια ακόμα φορά «άνίκητο θάρσος των άθλοφόρων».

Τό φωτεινό παράδειγμα των δύο μεγάλων άθλητών, του Όλυμπιονίκη Στέλιου Μηνιάκη και της πρωταθλήτριας Εύρώπης Άνας Βερούλη για τά άθλητικά νιάτα της πατρίδος μας έγινε πιά ένδαλμα. Ένσάρκωσαν την Έλληνική άνδρεία και την χριστιανική πίστι, άρετές άπαραίτητες για μια έλληνοχριστιανική προσωπικότητα. Η νίκη τους δέν χάρισε μόνο μια τρανή δόξα στην Έλλάδα, αλλά πρόσφερε και μια συγκλονιστική έμπειρία στον Έλληνικό λαό. Πρδ πάντων δε υπήρξε ένα ισχυρό ράπισμα για όλους εκείνους πού προσπαθούν να άποχριστιανίσουν και άφελληνίσουν με τις ύλιστικές και άντιχριστιανικές θεωρίες τους την Έλληνική νεολαία.

‘Η Όσια Φιλοθέη υπήρξε μιὰ ολοζώντανη μορφή τῆς Ἱστορίας μας. Κι αὐτὸ ἀπεικόνισαν οἱ ἀδελφὲς Ρωμανοὺ στὴ Μονὴ Δάφνης.

Ἡ Μονὴ Δάφνης στὴν Τζιά, ἀφιερωμένη στὴν κοίμηση τῆς Θεοτόκου εἶναι ἓνα ἀκόμα τέμενος τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ποὺ ἔχτισε γύρω στὰ 1550 ἡ ὁσία Φιλοθέη ἢ Μπενιζέλου.

Ἡ ἱστορικὴ αὐτὴ Μονή, ἡ δευτέρη στὴν Τζιά κατὰ ἀρχαιότητα μετὰ τὴν ἱερὰ Μονὴ τοῦ Προδρόμου, βρίσκεται πάνω, ψηλὰ ἀπὸ τὸ λιμανάκι τῆς Κορρησίας. Δεσπόζει μὲ τὸ μυστήριο καὶ τὴν ταπεινὴ παρουσία της σ’ ὅλη τὴ μεγάλη πλαγιά.

Πάνω ἀπ’ τὴ Μονὴ ὑψώνεται γυμνὸ τὸ ὄρος τῶν Μύλων. Κι ἀπέναντί της, ἀμφιθεατρικά, ἓνα τέταρτο μακριά, βρίσκεται τὸ ἕρεμο λιμάνι κι ἡ πόλη.

Περιγράφοντας τὸ μοναστήρι αὐτὸ τῆς Τζιάς, ποὺ ἡ ἱστορία του εἶναι ἄρρηκτα δεμένη μὲ τὴν ἀθη-

Ἡ ἀγιογράφηση τῆς Μονῆς Δάφνης στὴ Τζιά.

Τοῦ κ. ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΕΡΟΥΣΗ

νιώτισσα κυρά, ὁσία Φιλοθέη καὶ τὴν Ἀθήνα, ἡ Μαρία Κοτζαμάνη στὸ περιοδικὸ «Εἰκόνες», 1952, γράφει:

«Στὸ κέντρο ἀκριβῶς βρισκόταν τὸ ἐκκλησάκι, μικρὸ κι ἀκανόνιστο καταφύγιο περισυλλογῆς καὶ λατρείας, ποὺ ἡ λαϊκὴ αἰσθητικὴ τοῦ ἔδωσε μορφή, ἀγνοώντας ἀσφαλῶς ὅλους τοὺς ρυθμοὺς καὶ τοὺς τύπους τῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς: Ἐνα τετράγωνο, χωρὶς τροῦλλο, ἀλλὰ μὲ μιὰ ἴσα πλάκα στὴν σκεπὴ καὶ μιὰ ἡμικυκλικὴ κρύπτη στὸ πίσω μέρος, ἐκεῖ ποὺ βρίσκεται τὸ ἱερόν».

Ἡ Δάφνη εἶναι χτισμένη μὲ τὶς τεράστιες πέτρες, γκριζες καὶ μαῦρες, τοῦ νησιοῦ, ξερολιθιά, ποὺ δίνει στερεότητα καὶ πρωτοτυπία στὴ δομὴ της.

Πέρα ὅμως ἀπὸ τὴν ἀρχιτεκτονικὴ καὶ αἰσθητικὴ τῆς Μονῆς, ὁ σκοπὸς τῆς Ἰδρυσῆς της ἀποτελέσσε πολυσήμαντο γεγονός γιὰ τὴν ἱστορικὴ πραγματικότητα τῆς ἐποχῆς!

Σύμφωνα μὲ τὴ βιογραφία τῆς ὁσίας Φιλοθέης ἀφορμὴ γιὰ νὰ ἰδρυθεῖ ὡς κιβωτὸς καὶ φρουρὸς ἡ Μονὴ τῆς Δάφνης υπῆρξε ἡ ἀνάγκη νὰ στεγαστοῦν ἐκεῖ μοναχὲς ποὺ δὲν ἔπρεπε νὰ παραμένουν στὸ μοναστήρι τ’ Αἰ-Ἀνδρέα, στὴν Ἀθήνα.

Συγκεκριμένα, ὅταν βρισκόταν στὴν ἀκμὴ του ὁ Παρθενώνας τῆς ὁσίας Φιλοθέης, τέσσερις αἰχμάλωτες κοπέλες ποὺ τὶς βίαζαν καὶ τὶς κακομεταχειρίζονταν οἱ Τοῦρκοι ἀφέντες τους, βρῆκαν τὴν εὐκαιρία νὰ τὸ σκάσουν κάποια νύχτα καὶ νὰ ζητήσουν ἄσυλο καὶ προστασία στὴν κυρά τῆς Ἀθήνας. Οἱ Ἀγαρηνοὶ φοίαξαν. Κατάλαβαν τι εἶχε συμβεῖ. Ἀλλὰ καὶ ἡ Φιλοθέη, πρὶν νὰ τὶς βροῦν, κατάφερε καὶ τὶς ἔστειλε στὴν Τζιά, ἀφοῦ προηγουμένα τὶς ἔκανε μοναχῆς.

Βέβαια γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἡ Φιλοθέη βασανίσθηκε καὶ πάρα λίγο νὰ βρεῖ τὸ θάνατο. Ὅμως ἀπὸ τότε ἡ Μονὴ Δάφνης ἀποτελοῦσε σίγουρο κρυψόγετο, κάθε φορὰ ποὺ ἡ κυρά ἤθελε νὰ ἀσφαλίσει μο-

ναχές από την καταδίωξη ή τη σαρκική βουλιμία των Τούρκων. Συχνά μάλιστα αποσυρόταν και ή ίδια εκεί στην Τζιά κι έβρισκε αρκετό καιρό στην έρημιά για άσκηση και κατήχηση αδελφών μοναχών και δοκίμων.

Από τα έρείπια σήμερα των κελιών φαίνεται ότι οι μονάζουσες εκεί αδελφές ήταν ανάμεσα στις 15 με 20.

Όμως, όπως συμβαίνει στη Χώρα μας, πολλά από τα πνευματικά αυτά ιδρύματα που στάθηκαν, κατά καιρούς, στηρίγματα ήθικα και υλικά του Γένους και της Έκκλησίας, αφήνονται έρμαιοι του φθοροποιού χρόνου, της ανθρώπινης αδιαφορίας ή ακόμα και της έγκληματικής Ιεροσουλίας.

Έτσι και ή Μονή Δάφνης, στην Τζιά! Βρισκόταν για πολλά χρόνια εγκαταλειμένη κι έρημη στο κτήμα της οικογένειας των Ρωμανών. Σπάραζες από θλίψη, καθώς έβλεπες τ' απομεινάρια αυτού του ιστορικού χώρου περίλυπα ν' αντικρύζουν τη θάλασσα στη σκιά των Μύλων.

Όσπου δυο κοπέλες, ή Καίτη και ή Μίκα Ρωμανού, ιδιοκτήτριες τώρα του αρχαίου αυτού χώρου, ως άλλες μαθήτριες της όσιας Φιλοθέης, αποφασίζουν ν' αναστήσουν με τὸ δικό τους, ξεχωριστό τρόπο, τη Μονή της Δάφνης στην Κορρησία.

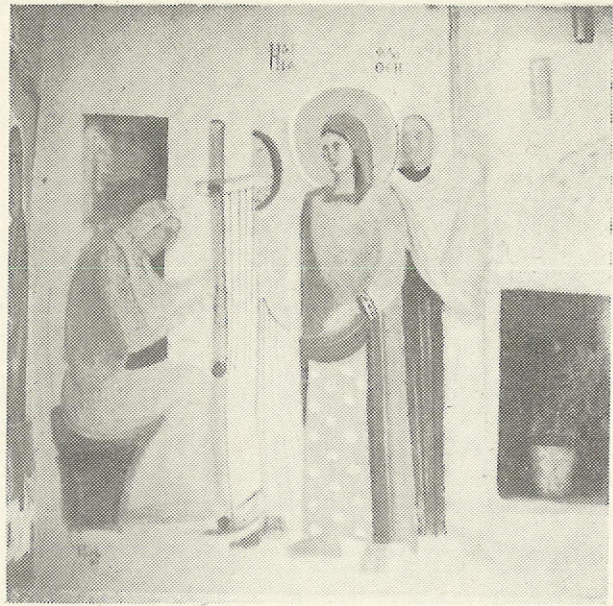
Στόν περίβολο του παλιού μοναστηριού, άριστέρα, μετά από τόσους αιώνες, στο άλλοτε ιερό του καθολικού, έχει ξαναχτιστεί τώρα ένα έκκλησάκι. Σ' αυτό οι δυο αδελφές, εύλαβικά, ιστορούν με την τέχνη του φρέσκο μια σειρά έντυπωσιακών παραστάσεων έμπνευσμένες από τὸν άγιασμένο, πλούσιο βίο της όσιας Φιλοθέης.

Προσπαθούν, μ' ένα εικονοπλαστικό τρόπο, να δώσουν βλητήν ένότητα του χώρου, τὸ ήθος και τὸ ύφος μιᾶς ζωής και μιᾶς εποχής που θεμελιώνει τότε τὸ οικοδόμημα του Νεοελληνισμού.

Γράφει και πάλι ή Μαρία Κοτζαμάνη, αναλύοντας τη ζεστή και πρωτότυπη δουλειά των αδελφών Ρωμανού:

«Η Μίκα ανέλαβε τὴν διακόσμηση του ιεροῦ και της μπροστινῆς πτέρυγος. Η Καίτη άσχολήθηκε με τὸς δυο παϊνοῦς τοίχους... Έκείνο όμως που και οι δυο προσπάθησαν να δώσουν στὴν ζωγραφική τους ήταν τὸ συνταίριασμα του Ιερατικοῦ με τὸ κοσμικό. Η άυστηρή ατμόσφαιρα μιᾶς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας έπιβεβλημένη από τὴν παράδοση και μιᾶς ελεύθερης απόδοσης, βγαλμένης από τις σύγχρονες μορφολογικές άναζητήσεις».

Η πρωτοβουλία των δύο αδελφών Ρωμανού να διασώσουν τη Μονή Δάφνης και πιότερο να διακοσμήσουν και ν' άγιογραφήσουν τὴν έκκλησοῦλα με εύλάβεια και καλλιτεχνική φαντασία, αποτελεί μιᾶ θετική προσφορά και για τὴ διάσωση του πνευματικοῦ, ιστορικοῦ και θρησκευτικοῦ μας πλοῦτου, άνανεωμένη στις σύγχρονες αισθητικές απαιτήσεις.

Η παράδοση είναι ή ζωή της Έκκλησίας και του Έθνους που μπορεί να συνεχίζεται και μέσα από τις σύγχρονες μορφές και τὰ νέα καλλιτεχνικά ήθη.

Είναι άμέτρητες οι περιπτώσεις που ιεροί χώροι αφήνονται έρμαιοι του χρόνου και καταστρέφονται. Γίνονται σωροί από έρείπια ή, πιὸ συχνά, μεταβάλλονται σε μάντρες που προστατεύουν γίδες και πρόβατα.

Πολλά μάλιστα μοναστήρια και έκκλησάκια, δὲν κινδύνεψαν ἐπὶ τουρκοκρατίας τόσο, όσο στα χρόνια της βυραροκρατίας και των μετέπειτα καιρῶν, που οι Νεοέλληνες ξιπάστηκαν από τὴ φράγκικη ψευτοκουλτούρα!

Έτσι, κάθε προσπάθεια να διασωθεῖ ή άνυπολόγιστη ιστορική και θρησκευτική μας κληρονομία και από ιδιωτικές πρωτοβουλίες και άξιεπάινη είναι και άναγκαία.

Πάρα πολλά μοναστηράκια και έκκλησάκια που ιστορούν τὴν πνευματική και ιστορική μας γεωγράφηση είναι χρέος των Όρθοδόξων Πανελλήνων να τὰ διασώσουν από τὴ φθορά του χρόνου, τὴν ανθρώπινη άδράνεια ή τὴν καταστροφική μανία τους.

Η Μονή Δάφνης στὴ Τζιά, μνημεῖο και μνήμη της όσιας Φιλοθέης, της μαίστρας του Γένους, αποτελεί ξεχωριστό παράδειγμα πρὸς μίμηση και φωτεινὸ έγχείρημα για έμπνευση.

Στὴν άθλια φυτοζωία των καιρῶν μας, μεταφυσικά και αισθητικά έργα, όπως αυτό των αδελφών Ρωμανού, αποτελοῦν εὐόιωνα σημάδια στοργῆς, εύλάβειας, παραδοσιακῆς έμμονῆς και υπεράσπισης της ταυτότητάς μας. Κρατοῦν άνοιχτές τις καθαρές κι ολόδροσες πηγές της όμορφιάς και της άναλλοίωτης φυσιογνωμίας μας, που περνάει κι έδραιώνεται μέσα από τὴν βαθιά πίστη μας στὴν Όρθοδοξία.

Ε Π Ι Κ Λ Ι Ρ Α

Ὁ Πίνδαρος τῆς Ἐκκλησίας.

ΕΤΣΙ ΟΝΟΜΑΣΑΝ οἱ μελετητὲς τῆς βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς ἠμωδίας τὸν Ὅσιο Ρωμανὸν τὸν Μελωδὸν, τὸν ὑπ' ἀρ. 1 ἱερόν μας ποιητὴν. Ἡ Ἐκκλησία μας τὸν τιμᾷ σὺν κατώφλι τοῦ Ὁκτωβρίου. Καταγόμενος ἀπὸ τὴν Ἑμεσο τῆς Συρίας, χειροτονήθηκε διάκονος καὶ ἀσπάσθηκε τὸν μοναχικὸν βίον, μέσα σὺν πνευματικῷ κλίμα τοῦ ὁποίου ἐπιδόθηκε μὲ θαυμασιῆ ἐπιτυχία σὺν ἑμμετρο λειτουργικῷ λόγῳ. Καλλιέργησε, εἰδικά, τὸ εἶδος ποῦ καλεῖται «ἄμνος», συνθέτοντας καὶ τὴ μουσικὴν. Τὸ εἶδος αὐτό, κατὰ τοὺς γραμματολόγους, ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ «κοντάκιον», τοὺς «σίκους» καὶ τὸ «εὐφύμιον». Ἡ ἀπλότης καὶ συνάμα ἡ ποιητὴ στὴν ἔκφραση, καθὼς καὶ οἱ χυμοὶ τῆς θαυμάσιας κατανύξεως, ὅλα αὐτὰ κάνουν τὸν ἕνθεο λυρισμὸν του νὰ φθάνει σὲ ὕψη ποῦ οἱ ἄλλοι ὑμολόγοι του δὲν προσήγγισαν. Τὴν πολυτιμὴ παραγωγή του τὴ διακρίνουν ἐπίσης ἡ δογματικὴ ἀκριβολογία καὶ ἡ πιστότητα στὴ Βίβλο, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀντλεῖ μὲ δαφύλια.

Ἑνορία καὶ Σχολεῖο.

ΑΡΧΙΣΑΝ τὰ μαθήματα τῶν Σχολείων. Ὁ μαθητὸς κοσμος, μετὰ τὶς θερινὰς διακοπὰς, ἐπέστρεψε σὲ τὰ θρανία.

Ἡ μόρφωσή του εἶναι εὐθύνη καὶ ἔργο, κατ' ἀρχὴν, τῆς Πολιτείας. Αὐτὴ προσφέρει τὰ κτίρια ὅπου στεγάζεται ἡ Παιδεία, τοὺς διδάσκοντες, τὰ προγράμματα.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἡ μόνη. Σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ, πλάι στὴν παροχὴ γνώσεων, τὸ ἄλλο σκέλος τῆς Παιδείας, τὴν ψυχικὴν ἀγωγήν ποῦ, στὴ γῶρα μας, ἔχει πηγὴ ἐμπνεύσεως τὰ ιδεώδη τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος καὶ τὰ διδάγματα καὶ τὶς ἀλήθειες τοῦ χριστιανισμοῦ, ἔχει ἐπίσης ἡ Ἐκκλησία μερίδιον κήδους. Στους ναοὺς, μὲ τὰ Κατηχητικά, συμπληρώνει τὸ ἔργο τῶν Σχολείων γιὰ τὴ διάπλαση χαρακτήρων. Ἀλλὰ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας, μὲ κέντρο τὴν Ἑνορία, ἀπλώνεται καὶ στὰ ἴδια τὰ κρατικὰ ἐκπαιδευτήρια. Ὁ ἐφημέριος, πνευματικὸς πατέρας τῶν παιδιῶν ποῦ φοιτοῦν σ' αὐτά, τὰ περιβάλλει μὲ στοργή. Τὰ νοηθεῖ, μὲ κάθε εὐκαιρία, ὥστε ν' ἀναποκορῖνται στὰ μαθητικά τους καθήκοντα, νὰ μὴ φεγγοποιοῦν, νὰ προκόβουν στὰ γράμματα, γιὰ νὰ γίνουν αὔριο καλοὶ πολῖτες. Παράλληλα, συνεργάζεται μὲ τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς λειτουργοὺς, βοηθώντας τους, ἀπὸ τὴν πλευρὰ του, σὺν ἔργῳ τους.

Ὁ πολιοῦχος τῆς Ἀθήνας.

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ, 3 τοῦ μηνός, ἡ ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξία ἀγείρει τὴν ἑορτὴν ἐνὸς ἀπὸ τοὺς κορυ-

φαίους Ἀγίους ποῦ ἔζησαν κατὰ τὰ ἀποστολικά χρόνια. Τοῦ Ἱερομάρτυρος Διονυσίου τοῦ Ἀρσοπαγίτη, πρώτου ἐπισκόπου καὶ πολιούχου τῆς Ἀθήνας. Τὸν μνημονεύουν οἱ Παράξεις τῶν Ἀποστόλων (ιζ' 34). Μετὰ τὸ λόγο ποῦ ἐξεφώνησε ὁ θεὸς Παῦλος κάτω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη, ὁ ἱερός Λουκάς, ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ ποῦ διβλίου τῆς Καινῆς Διαθήκης, σημειώνει: «Τινὲς δὲ ἄνδρες κοληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρσοπαγίτης».

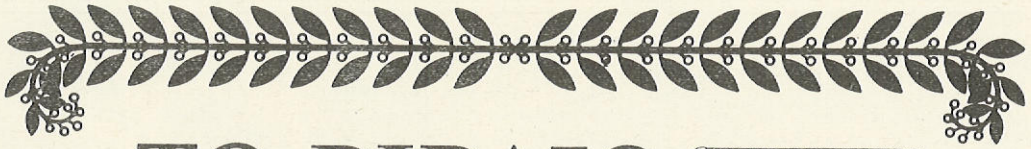
Ἦταν, ὅπως ἀπέδειξε ὁ κατόπι βίος του, μὴ φυχὴ πλοῦσια προικισμένη ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὑπῆρξε ἕνα ἀπὸ τὰ πρῶτα ἀκριβὰ λάφυρα ποῦ ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν εἶχε σὺν ἐνεργητικῷ του, περιοδεύοντος στὴν οἰκουμένη καὶ κατακλιώντος, μὲ τὸ θεόπνευστο κήρυγμά του, τὶς καρδίαις.

Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ, ὅτι παλαιὰ παράδοση, ἀποκνήμα τῆς αἴγλης τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ἀποδίδει σ' αὐτὸν μιὰ σειρά διβλίων, ποῦ εἶναι ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα κειμήλια τῆς πατρωνικῆς Γραμματείας. Σ' αὐτά, λάμπει ὁ χρυσὸς τῆς ὁρθόδοξης πνευματικότητος. Εἶναι, ὅ,τι πρῶτον καὶ πρῶτον φωτεινὸ σανάμα προσφέρει, διὰ μέσον τῶν αἰώνων, στὴν οἰκουμένη ἢ χριστιανικὴ Ἀνατολή.

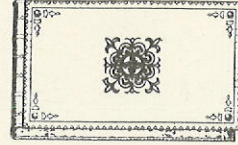
Χρήσιμες ἐκδόσεις.

Η ΑΡΧΑΓΙΖΟΥΣΑ γλῶσσα, ποῦ εἶναι σὲ χρῆσιν στὴ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐμποδίζει μὲ γὰρ μέτρον τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ ὄχι λίγους καὶ ἀπὸ τοὺς λειτουργοὺς της (τοὺς στερομένους ὑψηλῆς μορφώσεως), νὰ ἐννοοῦν τὰ ὠραία καὶ ψυχοφελῆ νοήματα ἀπ' ὅ,τι λέγεται ἢ ψάλλεται σὺν ναοῦς. Ἀναποκορῖνόμενη στὴν ἀνάγκη πληρώσεως αὐτοῦ τοῦ κενοῦ, ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία προγραμματίζει μιὰ σειρά ἐκδόσεων ἀπὸ βοηθήματα ποῦ, στὰ χεῖρα ἀπλῶν πιστῶν, ἀλλὰ καὶ πολλῶν κληρικῶν, θὰ συμβάλουν ὥστε ἡ συμμετοχὴ στὶς διάφορες ἱερὰς Ἀκολουθίας νὰ εἶναι πρῶτον συνειδητὴ. Πρόκειται γιὰ μεταφράσεις λειτουργικῶν κειμένων στὰ νεοελληνικά.

Ἔτσι, γιὰ ν' ἀναφερθοῦμε σὺν ἄμεσο μέλλον, ἐτοιμάζονται γιὰ τύπωμα καὶ εὐρεία κυκλοφορία, μὲ τὴν μέριμνα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων, μεταγλωττισμέναι οἱ Ἀκολουθίαι τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος καὶ τοῦ Γάμου. Ἡ ἀπόδοση σὲ κατανοητὴ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς γλῶσσα τῶν εὐχῶν καὶ τῶν ὕμνων, ποῦ ἀκούονται κατὰ τὴν τέλεση τῶν δυὸ αὐτῶν Μυστηρίων, ἔγινε, ὅπως πληροφρονηθήκαμε, ἀπὸ γνωστὸ λογιότηγν θεολόγῳ, μὲ ἐπιτυχία. Χάρη ἰδίως στὴ γλαφυρότητα καὶ τὴν ἐκλογὴν λέξεων ὅσο ἐπαίρει ἀπλῶν. Οἱ τόσο χρήσιμες αὐτὲς ἐκδόσεις καὶ οἱ ἄλλαι ποῦ σὺν Θεῷ θ' ἀκολουθήσουν, δὲν ἀμφισβάλουμε ὅτι θ' ἀποδειχθοῦν ἀληθινὴ εὐλογία γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν μας.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

“Αγγελου Πετρουλάκη

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

“Ένα νέο είδος πεζογραφίας εμφανίζεται στην Έλληνική Γραμματεία, με το βιβλίο του “Αγγελου Πετρουλάκη «Έγκλήματα στην Ελλάδα».

Πρόκειται για τις αξιόλογες, πεζογραφικές αφηγήσεις, αληθινές κατά βάση, που πραγματικά όχι μόνο

ικανότητα του Πετρουλάκη, ή θεωρητική τοποθέτηση και ο σκοπός για τον οποίο προσφέρει το αξιόλογο αυτό έργο του, θα έλεγα πως είναι χριστιανικός. Άποσκοπει να δώσει και να διδάξει, να προβληματίσει και άρπυνίσει τη συνείδηση του ανάγνώστη στα καυτά, σύγχρονα προβλήματα. Και δίχως περιστροφές να του πει, πως έχει κι αυτός εύθυνη για τη δημιουργία ενός πιο ειρηνικού κόσμου, γιατί όπως σημειώνει σ’ έναν από τους τρεις τόμους του έργου του, μέρος του έαυτού μας είναι και οι άνθρωποι που εγκληματούν:

“Όταν μιλάμε για υπόκοσμο — τουλάχιστον εμείς οι Έλληνες — νιώθουμε ταυτόχρονα μιὰ αποστρέφη’ είναι σὰ νὰ μιλάμε για «βούρκο». Και πραγματικά είναι ο υπόκοσμος «βούρκος», τέλμα. Μονάχα πὼς αὐτὸ τὸ τέλμα εἶναι ἀναπόσπαστο κομμάτι τῆς κοινωνίας μας, γέννημα θρέμμα δικό της, καὶ κατὰ συνέπεια μέρος τοῦ ἑαυτοῦ μας».

Φς

Εὐαγγέλου Π. Λέκκου

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ Ἡ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ;

Χρόνια τώρα διάφορες Ὄργανώσεις, Σωματεία, ἄτομα καὶ ὁ Τύπος ὑποστήριζαν πὼς για κοινωνικούς ἢ καὶ ἄλλους λόγους πὸν ἀναφέρονται στὸν ἐκσυγχρονισμό τῶν θεσμῶν τῆς Πολιτείας, ἦταν ἀνάγκη νὰ θεσπιστεῖ καὶ στὴ χώρα μας ὁ πολιτικὸς γάμος, πράγμα πὸν ἐγένετο πρόσφατα μετὰ τὴν ψήφιση τοῦ Ν. 1250)7.4.82.

Πρόκειται για μιὰ ἱστορικὴ καινοτομία στὴ μακράωνη πορεία τοῦ Γένους, πὸν πρέπει ὅλοι οἱ πολῖτες νὰ ἀντιληφθοῦν τὴ σημασία της.

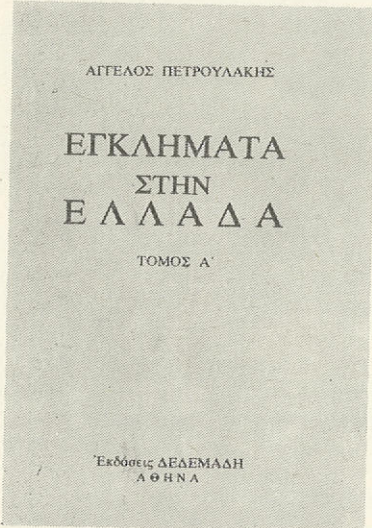
Διὰ χιλιάδες χρόνια τώρα ὁ θρησκευτικὸς γάμος ἀποτελεῖ ὄχι μόνον «Μυστήριο μέγα» για τοὺς πανέλληνες, ἀλλὰ καὶ καίριο, ἀποφασιστικὸ στοιχεῖο ἐνότητας, συνδυετικοῦ κρῖκου, καθὼς καὶ συστατικὸ τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς μας ταυτότητας.

Ὁ ὀρθόδοξος, θρησκευτικὸς γάμος δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ τυπικὴ ἔ-

νοση διὸ προσώπων ἢ ἕνας τρόπος νόμιμης παιδοποιίας καὶ συμβίωσης. Ἄλλὰ ἕνας δοκιμασμένος, αἰώνιος χώρος, ὅπου ἡ οἰκογένεια ἐπιτελεῖ μιὰ ὑψιστὴ καὶ εὐλογημένη ἀποστολή, μυστηριακὴ καὶ πέρα ἀπὸ φαινόμενα.

Εἶναι ἡ ἐγγύηση για τὸ παρὸν καὶ τὸ αὐριο πὸν βοηθεῖ στὴν ἐκπλήρωση ταρινῶν καὶ μελλοντικῶν σκοπῶν, δοσμένων ἀπὸ τὸν Δημιουργό.

Για ὅλα αὐτὰ ὅμως ἀναλυτικὰ καὶ μέσα ἀπὸ τὸ φακό τῆς πίστες καὶ τοῦ κοινωνικοῦ ρεαλισμοῦ μιλάει

σὲ εἰσάγουν σ’ ὅλο τὸ πλέγμα μιᾶς σύγχρονης, πολυάνθρωπης κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ σὲ τοποθετοῦν μπροστὰ στὶς τεράστιες εὐθύνες σου, ὡς μέλος τοῦ ἰδιοῦ αὐτοῦ κόσμου.

Μὲ τὰ πεζογραφήματά του αὐτὰ ὁ Ἄγγελος Πετρουλάκης ἀναδειχεται ἕνας μᾶστορας τοῦ εἶδους. Γνωρίζει νὰ πιάνει τὸ μῦθο-γεγονὸς ἀπὸ κεῖ πὸν πρέπει, νὰ ἰσορροπεῖ τὰ διάφορα μέρη του καὶ νὰ σὲ ὀδηγεῖ ὅπου ἐκεῖνος θέλει. Ἄληθινὸς δηλ. δημιουργός, πὸν ζωντανεύει καὶ φωτίζει πρόσωπα, ἐσωτερικὲς καταστάσεις καὶ συγκρούσεις μετὰ ἀξιοθαύμαστο τρόπο. Γιατὶ ἔχει πραγματικὴ ἕνα δικό του, ξεχωριστὸ τρόπο νὰ παρουσιάζει τὸ ἐνδιαφέρον ὑλικό του.

Ἄλλὰ πέρα ἀπὸ τὴν ἀκρίβεια, τὴ γλαφυρότητα καὶ τὴν ἀναπλαστικὴ

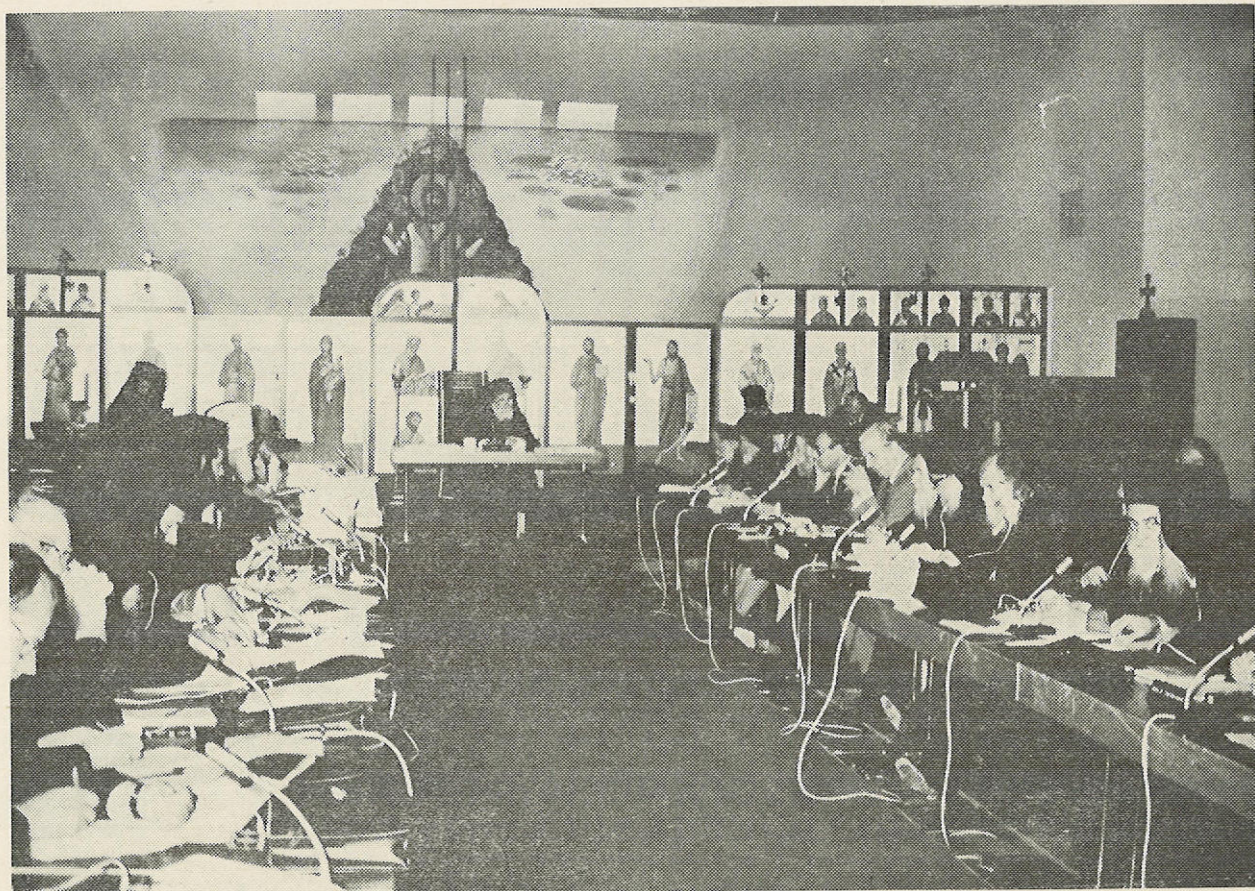
στὸ βιβλίο του ὁ θεολόγος καὶ νομικὸς κ. Εὐάγγ. Λέκκος.

Πρόκειται για μιὰ ἀναλυτικὴ παρουσίαση τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ πολιτικοῦ γάμου πὸν συνειδητοποιεῖ μετὰ στοιχεῖα τὴν τοπογραφία καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ καθενός.

Ὁ κ. Λέκκος γνωστὸς ἀπὸ θρησκευτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀπόψεως τοῦ γάμου, ἀπαντᾷ καὶ σὲ πολλὰ ἐρωτήματα τοῦ ἀναγνώστη, τοῦ λύνει ἀπορίες καὶ τὸν κατατοπίζει πλήρως στὰ συναφῆ θέματα τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ πολιτικοῦ γάμου. Θὰ ἔλεγε κανεὶς πὼς τὸ βιβλίο του ἀποτελεῖ ἕνα ἐγκύκλιο — σύντομο καὶ περιεκτικό — πὸν πρέπει νὰ διαβάσει καθένας πὸν ἐνδιαφέρεται για τὸ σπουδαῖο αὐτὸ θέμα.

Φς

Η Β΄ ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΟΙ ΟΡΘΟΔΟΞΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΣΤΗ ΓΕΝΕΥΗ

Συνήλθε, κατόπιν προσκλήσεως του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Δημητρίου, η Β΄ Προσυνοδική Πανορθόδοξο Διάσκεψη από 3 ως 12 Σεπτεμβρίου στο Ὀρθόδοξο Κέντρο του Οικουμενικού Πατριαρχείου στο Σαμπεζύ της Γενεύης (Ἑλβετία).

Στὴ Διάσκεψη συμμετεῖχαν ἀντιπροσωπεῖες ἀπὸ 14 Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες. Συγκεκριμένα: Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, μὲ ἐκπροσώπους τοὺς Μητροπολίτες Χαλκηδόνος κ. Μελίτων, Μύρων κ. Χρυσόστομο, Φιλαδελφείας κ. Βαρθολομαῖο καὶ Νέας Ἱερσέης κ. Σίλα (σύμβουλο) καὶ τὸν Πρωτοπρεσβύτερο-Καθηγητὴ π. Βόρι Μπομπρίνσκοϊ (σύμβουλο). Τὰ Πατριαρχεῖα Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Μόσχας, Σερβίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας καὶ τὶς Ἐκκλησίες Κύπρου, Ἑλλάδος (μὲ ἀντιπροσωπεῖα πὺ ἀποτελοῦσαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Κίτρους κ. Βαρνάβας (Πρόεδρος), Περιστερίου κ. Χρυσόστομος, Νικοπόλεως κ. Μελέτιος καὶ οἱ Καθηγη-

τὲς κ.κ. Ἰωάννης Καλογήρου καὶ Βλάσιος Φειδᾶς (σύμβουλοι), καθὼς καὶ τὶς Ἐκκλησίες Πολωνίας, Γεωργίας, Τσεχοσλοβακίας καὶ Φινλανδίας. Πρόεδρος τῆς Διασκέψεως ἦταν ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Οἴκ. Πατριάρχη Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Μελίτων.

Τὰ θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως πὺ συζητήθηκαν, ἦταν: Τὰ Κωλύματα γάμου, ἡ Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ Νηστείας ἐκκλησιαστικῶν Διατάξεων σύμφωνα καὶ μὲ τὶς ἀπαιτήσεις τῆς σύγχρονης ἐποχῆς, ἡ Ἡμερομηνία ἐορτασμοῦ τοῦ Πάσχα καὶ τὸ θέμα πὺ προέβαλε ἡ Βουλγαρική Ἐκκλησία, τὸ νὰ χειροτονοῦνται δηλαδὴ Ἐπίσκοποι ἐκ Μοναχῶν οἱ ὁποῖοι δέχθηκαν ἀπλῶς τὴν εὐχή τῆς ρασσοφορίας καὶ ὄχι μόνον ἐξ ἐκείνων πὺ δέχθηκαν τὸ μέγα σχῆμα. (Στὴ φωτογραφία: Στιγμιότυπο ἀπὸ τὶς ἐργασίες τῆς Διασκέψεως).

N. M.